

เอกสารประกอบการสัมมนา
ข้อเสนอต่อการปฏิรูปประเทศไทย
“ประชา-ท้องถิ่น ร่วมสานสร้าง
ยกระดับพื้นที่รูปธรรม เพื่อการปฏิรูปประเทศไทย”
ระหว่างวันที่ 20-21 กุมภาพันธ์ 2558
ณ โรงแรมกรีนเวลด์ พาเลซ อ.เมือง จ.สงขลา

จากชุมชนท้องถิ่น จัดการตนเองภาคใต้ ถึงสมาชิกชาวพลเมือง

โดย

- เครือข่ายองค์กรชุมชนภาคใต้และภาคีการพัฒนา
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

เอกสารประกอบการสัมมนา
ข้อเสนอต่อการปฏิรูปประเทศไทย
“ประชา-ท้องถิ่น ร่วมสานสร้าง
ยกระดับพื้นที่รูปธรรม เพื่อการปฏิรูปประเทศไทย”
ระหว่างวันที่ 20-21 กุมภาพันธ์ 2558
ณ โรงแรมกรีนเว็ลด์ พาเลซ อ.เมือง จ.สงขลา

จากชุมชนท้องถิ่น จัดการตนเองภาคใต้ ถึงสมาชิกชาวพลเมือง

โดย

- เครือข่ายองค์กรชุมชนภาคใต้และภาคีการพัฒนา
- สถาบันพัฒนางานองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

จากชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองภาคใต้ถึงสมาชิกชาวพลเมือง

เดือนปีที่พิมพ์ : กุมภาพันธ์ 2558

จำนวนพิมพ์ : 500 เล่ม

ที่ปรึกษา

สมชาติ ภาரசสุวรรณ , ปฏิภาณ จุมผา , อัมพร แก้วหนู , วรเสฏฐ์ ชูแก้ว

บรรณาธิการ

อุดมศรี ศิริลักษณ์พร

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

สามารถ สุขบรรจง

ประสานงานข้อมูล/เขียนและเรียบเรียง

ผู้นำชุมชน : ไมตรี จงไกรจักร , สมนึก หนูเงิน , สะมะแอ สามารถ ,
สำราญ คงนาม , เจริญศักดิ์ ทองญวน

จนท.พอช. : สามารถ สุขบรรจง , อุดมศรี ศิริลักษณ์พร
อำนาจชัย สุวรรณราช , พิชณี พนิตอังกูร , สมพล โชคดีศรีสวัสดิ์ ,
ศิลป์เรืองศักดิ์ สุกใส , พินทร์อร มะธุระ, จีรวรรณ วรณทอง

ออกแบบรูปเล่ม

สุธิดา บัวสุขเกษม

ประสานการผลิต

สำนักสื่อสารการพัฒนา

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

จัดพิมพ์โดย

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
สำนักงานภาคใต้ตอนบนและตอนล่าง
29 หมู่ 10 ถนนดอนรุน-ชายคลอง ตำบลตำนาน
อ.เมือง จ.พัทลุง 93000
โทร.074-615816 โทรสาร 074-617559
อีเมล south@codi.or.th

คำนำ

จากชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองถึงสมัชชาพลเมือง

ขบวนการองค์กรชุมชนภาคใต้เริ่มพัฒนาพื้นที่ชุมชนจัดการตนเองในมิติต่างๆ มาตั้งแต่ประมาณปี 2547 สมัยนั้นใช้คำว่า "พื้นที่ชุมชนท้องถิ่น" เป็นนัยยะว่า ชุมชนท้องถิ่นทั่วประเทศนั้นเคยมีความอุดมสมบูรณ์ เคยเจริญรุ่งเรืองมาก่อน ก่อนยุคการ "การพัฒนา" ในช่วงห้าสิบปีที่ผ่านมาซึ่งทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรต่างๆ ของท้องถิ่นอย่างลึกซึ้งกว้างขวาง จนเราต้องกลับมาฟื้นฟูวิถีชีวิตที่ดีเหล่านั้นขึ้นมาใหม่ ขบวนการองค์กรชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองกำหนดเป้าหมายว่าต้องไปสู่ "ชุมชนเข้มแข็ง พึ่งตนเอง" แล้วเริ่มทำงานฟื้นฟูท้องถิ่นทางด้านต่างๆ เช่น จัดสวัสดิการชุมชน จัดการที่ดินและที่อยู่อาศัย จัดการแม่น้ำ ทะเลสาบ จัดการป่าชุมชน จัดการปัญหาสุขภาพ ทำธุรกิจชุมชน เชื่อมโยงและยกระดับองค์กรการเงิน ฯลฯ ตลอดจนจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนขึ้นมาจำนวนมากตั้งแต่ปี 2551 เป็นต้นมา

การจัดการเรื่องราวต่างๆ เหล่านี้ ต้องอาศัยเครือข่ายองค์กรชุมชนในตำบลเป็นหัวเรือใหญ่ โดยเรียกชื่อต่างๆ กัน เช่น เครือข่าย สภาผู้นำ สภาองค์กรชุมชน ฯลฯ แต่สาระสำคัญในการทำงานคล้ายคลึงกัน คือ องค์กรชุมชนผนึกกำลังกัน เป็นคนกำหนดทิศทางการพัฒนาของตำบล ทำงานพัฒนาทุกเรื่องและทำงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆ อย่างกว้างขวาง เมื่อทำงานที่ระดับตำบลได้ระดับหนึ่ง ก็ยกระดับมาเป็นระดับจังหวัด ขับเคลื่อนตำบลจัดการตนเองไปสู่จังหวัดจัดการตนเองในที่สุด การจัดการชุมชนท้องถิ่นในมิติต่างๆ โดยประชาชนนี้เอง คือ หน่ออ่อนและสาระสำคัญของสิ่งที่เรียกว่า "สมัชชาพลเมือง" ที่เรียกขานกันในปัจจุบัน สำหรับหน่วยงานและบุคคลทั่วไป "คำว่าชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง" และสมัชชาพลเมือง เป็นคำที่น่าสนใจ นำให้การสนับสนุน เป็นรูปธรรมของการกระจายอำนาจ แต่สำหรับขบวนการองค์กรชุมชนเราได้ทำงานเรื่องนี้มาเกือบทศวรรษแล้ว...ดังตัวอย่างที่ปรากฏอยู่ในเอกสารฉบับนี้

เครือข่ายองค์กรชุมชนเพื่อการปฏิรูปภาคใต้

20 กุมภาพันธ์ 2558

สารบัญ

ปฏิรูปการกระจายอำนาจและการบริหารจัดการ (ปกครอง)ท้องถิ่น	5
สมัชชาพลเมือง	14
สภาพลเมืองจังหวัดพังงาขับเคลื่อนพังงาแห่งความสุข	19
จากการเมืองสมานฉันท์สู่สภาพลเมืองตำบลควนรัฐ	30
จัดการตนเองด้วยสถาบันการเงินชุมชนที่ตำบลกำแพงเพชร	39
กองทุนทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลพนม ยกระดับเป็นธนาคารสวัสดิการชุมชนและแก้หนี้ในระบบ	45
จัดการตนเองของชุมชนที่ตำบลป่าคลอก	51

ปฏิรูปการกระจายอำนาจ และ การบริหารจัดการ(ปกครอง) ท้องถิ่น

โดย เครือข่ายองค์กรชุมชนเพื่อการปฏิรูป

จากประสบการณ์การทำงานพัฒนาชุมชนท้องถิ่นที่ผ่านมาของเครือข่ายองค์กรชุมชนเพื่อการปฏิรูป และเปลี่ยนแปลงชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นร่วมกับชุมชนฐานราก และท้องถิ่น ในเมืองและชนบท ในประเทศไทย และต่างประเทศ เพื่อนำสู่การพิจารณา ถกเถียง อภิปราย หาแนวทางปฏิรูปประเทศตามบริบท สังคม การเมือง และความสัมพันธ์ที่มีอยู่ในสังคมไทย เพื่อสร้างระบบประชาธิปไตยที่แท้จริง ที่มีรากฐานมั่นคง ประชาชนฐานราก และประชาชนทั่วไปในทุกพื้นที่รู้สึกเกี่ยวข้องสัมพันธ์มีส่วนร่วม เข้าถึงได้ และเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่พื้นฐาน ในทุกเรื่อง อย่างแท้จริง และทำให้เกิดความปรองดองเชิงโครงสร้างในทุกระดับ

การจัดระบบการบริหารประเทศที่เป็นประชาธิปไตยที่กว้างขวาง มีส่วนร่วม มีสมดุลงค์ ปรองดอง และมีความเข้มแข็ง เหมาะสมตามบริบทวัฒนธรรมทางสังคมและการเมืองในประเทศไทยควรจะต้องพิจารณาการพัฒนาาระบบที่มีความสัมพันธ์กันทั้งในระดับชุมชนท้องถิ่น จังหวัด และระดับประเทศ เอกสารนี้จะเสนอแนวทางการปฏิรูปและการพัฒนาที่สัมพันธ์กันในทุกสามระดับดังกล่าวโดยเน้นที่ระดับตำบลและจังหวัด

1. ความสำคัญและความจำเป็น

ของระบบบริหารจัดการ(ปกครอง)ท้องถิ่นที่เข้มแข็ง

- การบริหารจัดการท้องถิ่น เป็นระบบประชาธิปไตยพื้นฐาน ที่สัมพันธ์กับชีวิตความเป็นอยู่ของพลเมือง สนองตอบสิทธิพื้นฐานและการจัดการพัฒนาพื้นที่ ที่มีประสิทธิภาพ และประชาชนมีส่วนร่วม เป็นพื้นฐานของการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในระดับประเทศ
- **ครอบคลุมทั้งพื้นที่** (full coverage)ระบบปกครองท้องถิ่นเป็นระบบบริหารจัดการพื้นฐานที่ครอบคลุมทั่วทั้งพื้นที่ เรื่องทุกเรื่อง เชื่อมโยงเรื่องทุกเรื่องให้สัมพันธ์กัน (integrated)
- **เชื่อมโยงประชาชนทุกกลุ่ม ทุกครอบครัว ทุกชุมชน ประชาชนทุกคนในพื้นที่** (outreach)
- เป็นระบบการบริหารจัดการที่สามารถยืดหยุ่นตามบริบทของท้องถิ่นที่แตกต่างกัน
- **พัฒนาระบบเศรษฐกิจพื้นฐานให้เข้มแข็ง** เป็นพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจประเทศที่เข้มแข็งพึ่งตนเอง และเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น ทำให้ทุกครอบครัวมีอาชีพรายได้ที่มั่นคง มีศักดิ์ศรี มีฐานการพัฒนาเศรษฐกิจที่สมดุล มีประสิทธิภาพ และแข็งแรง สร้างสรร ทั้งผู้ผลิตปฐมภูมิจนถึงการตลาดเป็นหน่วยที่สร้างหรือเชื่อมโยงทุนและการประกันความเสี่ยงทางเศรษฐกิจต่างๆ ให้กับประชาชนในพื้นที่

- เป็นกลไกพื้นฐานที่สร้าง หรือทำให้เกิด ระบบสังคม สวัสดิการที่เข้มแข็ง ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มทุกวัยที่อยู่ร่วมกัน ให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน และระหว่างชุมชน มีสวัสดิการพื้นฐาน เกิด แก่ เจ็บ ตาย รวมทั้งแก้ปัญหาความยากจน ด้อยโอกาส ที่มีอยู่ เป็น basic social safety net
- สามารถสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ของคนที่อยู่ร่วมกันในชุมชนและท้องถิ่นเดียวกัน
- ส่งเสริมความเข้มแข็งของประชาชน สร้างอัตลักษณ์ วัฒนธรรม เป็นหน่วยเชื่อมโยงและสนับสนุน สำคัญเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง อนุรักษ์วัฒนธรรมความรู้พื้นบ้านด้านต่างๆ
- เป็นกลไกพื้นฐานสามารถแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้าง ที่ครอบคลุม และมีความ ต่อเนื่องภายในพื้นที่ และระหว่างพื้นที่ พื้นที่กับส่วนกลาง
- เป็นกลไกพื้นฐานสำคัญในการรักษา จัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ เกิดการใช้ประโยชน์ การดูแลรักษา พื้นฟู ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ และมีความรู้เทคนิค วิชาการ เชื่อมโยงสัมพันธ์กับส่วนกลาง และ ทรัพยากรพื้นที่ที่ต่อเนื่องกัน
- เป็นหน่วยพื้นฐานของการสร้างแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมระดับจังหวัด และระดับประเทศ จะต้องมีการพัฒนาท้องถิ่นที่เข้มแข็ง ครอบคลุมทุกด้าน มีข้อมูล เป้าหมาย ตัวชี้วัดของการพัฒนา ด้านต่างๆ ครอบคลุมทุกครอบครัว ทุกด้านการพัฒนา

2. ปัญหาของการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย

พัฒนาการของระบบปกครองท้องถิ่นเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนถึงปัจจุบันนับว่ามีความก้าวหน้าตามสมควร มีส่วนดี ส่วนที่เป็นปัญหา และเกิดประสพการณ์ มากมาย ปัญหาสำคัญๆ ที่เกิดขึ้นคือ

- ระบบการบริหารจัดการประเทศโดยรวมที่รวมศูนย์มาก ทำให้ระบบส่วนกลางคือรัฐบาลกลาง และกระทรวงต่างๆเป็นกลไกการหลักในการบริหารจัดการพัฒนาเองเกือบทุกอย่างจากส่วนกลาง ลงถึงการปฏิบัติในพื้นที่ นโยบายรัฐ มีลักษณะขายตรงถึงประชาชน มากกว่าการสร้างโอกาสและความเข้มแข็งให้คนในท้องถิ่นจัดการเรื่องการพัฒนาต่างๆเอง ทำให้องค์กรท้องถิ่นอ่อนแอและต้องขึ้นต่อการเมืองและรัฐบาลส่วนกลางในเกือบทุกด้าน
- ปัญหางบประมาณท้องถิ่นที่ไม่เพียงพอ ฐานรายได้ และงบประมาณขององค์กรท้องถิ่นมีไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการพัฒนาที่มีอยู่ในพื้นที่ ทำให้การจัดการพัฒนาไม่ทั่วถึงต่อเนื่อง ไม่สามารถเป็นตัวของตัวเอง ไม่เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมโดยคนท้องถิ่นเอง ต้องขึ้นต่อหน่วยงานพัฒนาส่วนกลางต่างๆ หน่วยงานส่วนกลางมักไม่จัดงบประมาณพัฒนาผ่านในองค์กรท้องถิ่น งบประมาณท้องถิ่นอยู่ในการควบคุมของส่วนกลางและนักการเมือง มีขั้นตอนมาก
- ขาดอิสระในการบริหารท้องถิ่น อำนาจจำกัด กฎเกณฑ์ผูกมัดและถูกตรวจสอบเคร่งครัด องค์กรท้องถิ่นมีอำนาจจำกัด โอกาสที่จะใช้หรือจัดการกับทรัพยากรพื้นฐานที่มีอยู่ในท้องถิ่นเช่น ที่ดิน ที่อยู่อาศัย ป่า น้ำ สินแร่ ฯลฯ มีจำกัดอย่างยิ่ง นอกจากนั้นกฎเกณฑ์ที่ควบคุม การ

ตรวจสอบการใช้งานงบประมาณของท้องถิ่นมีความเข้มงวด ทำให้ไม่สามารถใช้งบประมาณด้วยความยืดหยุ่นได้

- **ปัญหาการเมืองท้องถิ่นที่ไม่สมดุลย์** ระบบการเลือกตั้งท้องถิ่นทำให้เกิดการแข่งขันระหว่างกลุ่มพวก ผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นต่างๆ บางครั้งเกิดความรุนแรง การฟ้องร้อง การพัฒนาไม่ต่อเนื่อง และการเลือกปฏิบัติ ระบบเลือกตั้งท้องถิ่นที่ได้ผู้บริหารเบ็ดเสร็จชุดหนึ่ง บางครั้งทำให้การทำงานขององค์กรท้องถิ่นไม่มีความสัมพันธ์กับระบบอื่นที่มีอยู่ในท้องถิ่น กลายเป็นกลไกอิสระหนึ่ง ที่รวมศูนย์การตัดสินใจพัฒนาในพื้นที่ กลุ่มอิทธิพลที่เข้าสู่ระบบอำนาจท้องถิ่นเพื่อรักษาฐานอิทธิพลหรือธุรกิจท้องถิ่นที่มีอยู่ จึงมักสร้างกิจกรรมหรือโครงการก่อสร้างที่จะทำให้เกิดประโยชน์เชิงธุรกิจส่วนตัว หรือกลุ่มพวกพ้อง ทำให้เกิดปัญหาการทุจริตตามมา
- **ปัญหาการพัฒนาการบริหารท้องถิ่นที่ไม่มีส่วนร่วมจากประชาชนในพื้นที่** การไม่มีการพัฒนาระบบบริหารเชิงแนวราบที่ประชาชน หรือองค์กรต่างๆในพื้นที่ สามารถเข้าถึง เข้าร่วม เป็นเจ้าของ ร่วมคิดค้นจัดการ เป็นระบบการบริหารท้องถิ่นที่เปิดเผย และเปิดสู่ประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังมีการบริหารเหมือนระบบราชการเป็นระบบการควบคุมจัดการโดยหน่วยงาน เป็น supply-led จึงมีการพัฒนาเชิงกิจกรรมที่ไม่ต่อเนื่อง เป็น project based approach
- **ปัญหาการพัฒนาที่ไม่มีแผนที่ต่อเนื่อง ทันสมัย ครอบคลุมทุกเรื่อง ทั้งพื้นที่** ไม่มีการทำแผนการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมครอบคลุมแนวทางการพัฒนาที่ต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพ มีความสอดคล้องทั้งกับความต้องการของคนทั้งพื้นที่และแผนการพัฒนาประเทศและหน่วยงานต่างๆ ทำให้กิจกรรมการพัฒนาต่างๆเป็นเฉพาะเรื่องเฉพาะกิจ กระจัดกระจาย ไม่มีความต่อเนื่องสัมพันธ์ ซ้ำซ้อน สิ้นเปลืองไม่ส่งผลต่อการพัฒนาของประชาชนในท้องถิ่นอย่างจริงจัง

3. แนวทางการปฏิรูปการกระจายอำนาจการปกครอง บริหารจัดการท้องถิ่น (ระดับพื้นฐานที่ตำบล หรือเทศบาล)

3.1 สร้างสภาท้องถิ่นให้เป็นระบบกลางในการพัฒนาท้องถิ่นที่สร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน institutionalize การมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่างๆรวมทั้งตัวแทนที่มีการเลือกตั้งผสมผสานกันในรูปสภาท้องถิ่นที่ภาคส่วนต่างๆร่วมกันบริหารท้องถิ่นในทุกด้าน ระบบของสภาท้องถิ่นแนวทางนี้จะทำให้เกิดคุณภาพการจัดการของท้องถิ่นใหม่ที่สำคัญ 6 ด้าน คือ

- การมีส่วนร่วมจากทุกกลุ่ม ทุกฝ่าย ทุกสถาบัน และประชาชน ในท้องถิ่น
- การเป็นกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นที่เปิดเผย โปร่งใส ทุกภาคส่วนรู้เห็น
- ป้องกันการทุจริต และตรวจสอบง่ายโดยสาธารณะ
- สร้างการปรองดองเนื่องจากมีคนจากหลายหน่วยงาน และประชาชนหลายกลุ่มมาร่วมกัน ทำให้ปัญหาข้อขัดแย้งที่แตกต่าง หรือปัญหาพวกพ้อง ที่มักเผชิญหน้ากันลดน้อยลง

- การต้องทำให้เกิดการประสานแผนและเชื่อมโยงการทำงานของหน่วยต่างๆ
- การทำให้เกิดพลังการพัฒนาท้องถิ่นใหม่ร่วมกัน นำไปสู่การสร้างแผนการพัฒนาของท้องถิ่น และการจัดการพัฒนาพื้นที่ทุกด้านได้อย่างต่อเนื่อง
- การทำให้ชุมชนเข้มแข็ง เชื่อมโยงกัน และมีส่วนร่วม

สภาท้องถิ่นแบบผสมผสาน ปฏิรูประบบการจัดการร่วมกันของคนในท้องถิ่นอย่างผสมผสานทั้งจากอดีต วัฒนธรรมการจัดการร่วมกันจากหลายภาคส่วน กลไกหน่วยงานหลักที่มีอยู่ในพื้นที่ และระบบการเลือกตั้งทั้งจากกลุ่มอาชีพและเชิงพื้นที่ ทำให้ประชาชนในพื้นที่สามารถมีทางเลือกผ่านการใช้สิทธิ และสร้างความเป็นไปได้ใหม่ๆจากรูปแบบการเป็นตัวแทนเพื่อพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันที่หลากหลายมากขึ้น

สภาท้องถิ่น รูปแบบใหม่ อาจประกอบด้วยตัวแทนหรือสมาชิกสภาท้องถิ่นจำนวนโดยรวมประมาณ ๓๐ คน โดยเสนอให้ประมาณครึ่งหนึ่ง เป็นตัวแทนจากการเลือกตั้งในพื้นที่ และอีกครึ่งหนึ่งเป็นตัวแทนจากกลุ่มต่างๆคือ

- กลุ่มตัวแทนตามกลุ่มคนและอาชีพ เช่นตัวแทนชุมชนจากสภาองค์กรชุมชน หรือสภาพลเมืองชวนา ชาวไร่ แรงงาน เยาวชน พ่อค้า ภาคธุรกิจในพื้นที่
- ตัวแทนจากองค์กรหลักในพื้นที่เช่นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อสม. แพทย์ ครู ตำรวจ ฯลฯ
- ผู้นำศาสนา ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิ

3.2 การบริหารท้องถิ่น องค์กรท้องถิ่นอาจได้ผู้บริหารท้องถิ่น ผ่านการเลือกตั้งโดยตรงหรือ สรรหาโดยสภาท้องถิ่น การแต่งตั้งเทศมนตรีควรได้รับความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น และหน่วยงานพัฒนาต่างๆควรมีคณะกรรมการที่ประกอบด้วยหน่วยงานเกี่ยวข้อง ตัวแทนจากชุมชน ผู้เกี่ยวข้อง หรือสมาคม ผู้บริโภคในท้องถิ่น และผู้ทรงคุณวุฒิ

สภาท้องถิ่นจะถ่วงดุลการทำงานของคณะบริหาร ขณะที่สภาพลเมืองหรือสภาองค์กรชุมชนสามารถถ่วงดุลการทำงานของสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารได้อีกชั้นหนึ่ง พร้อมๆ กับการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นต่างๆ

3.3 สภาพลเมือง หรือสภาองค์กรชุมชน เป็นเวทีภาคประชาชนที่เป็นเวทีกลางของกลุ่มองค์กรทั้งหมดในท้องถิ่น เชื่อมโยงชุมชนทั้งพื้นที่ กลุ่มคน เครือข่าย องค์กรเชิงประเด็น ประชาสังคม สมาคม ต่างๆ เพื่อมาร่วมกันทำงานการพัฒนาท้องถิ่น สามารถเสนอแผนการพัฒนา มีส่วนร่วมการพัฒนาในพื้นที่และกลไกกรรมการ หรือการพัฒนาต่างๆ เลือกตัวแทนจากสภาเข้าร่วมบริหารในสภาท้องถิ่น และตรวจสอบการทำงานต่างๆ เป้าหมายสำคัญของการบริหารท้องถิ่นที่สำคัญที่สุดคือการทำให้องค์กรชุมชน และประชาชนมีความเข้มแข็ง มีส่วนร่วม มีความสามารถ มีเศรษฐกิจของประชาชนที่ดี ไม่มีความเหลื่อมล้ำ ภาคสังคมวัฒนธรรมท้องถิ่นเข้มแข็ง

3.4 องค์กรท้องถิ่นเชื่อมโยงแผนและการทำงานร่วมกันในระดับจังหวัด เพื่อประสานแผนงบประมาณ แนวทางการพัฒนาให้มีความสัมพันธ์กันระหว่างท้องถิ่น และมีการเชื่อมต่อกับแผนการพัฒนา

ประเทศด้านต่างๆ แม้แผนหรือแนวการพัฒนาของท้องถิ่นควรสร้างจากบริบท และกระบวนการของประชาชนในพื้นที่ แต่ควรต้องมีการประนีประนอม ปรับให้มีความสอดคล้อง ประสานประโยชน์ของท้องถิ่นและของประเทศโดยรวม เพื่อให้แผนการพัฒนาของแต่ละท้องถิ่น และแผนการพัฒนาจังหวัด และประเทศชาติ มีความสัมพันธ์ เชื่อมโยงกันได้และมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันให้มากที่สุด

4. การพัฒนาการบริหารท้องถิ่นระดับจังหวัด

4.1 ความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาการบริหารจังหวัดเป็นการบริหารท้องถิ่นขนาดใหญ่เชื่อมโยงท้องถิ่นขนาดเล็ก และมีการบริหารพื้นที่อย่างทั่วถึงมีประสิทธิภาพ

- จังหวัดเป็นพื้นที่สำคัญในการจัดการบริหารพัฒนาเพื่อกระจายอำนาจบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ จังหวัดมีขนาดเหมาะสมที่จะเชื่อมโยงการพัฒนาและบริหารจัดการระหว่างท้องถิ่นย่อยต่างๆกับระบบการพัฒนาของหน่วยงานส่วนกลาง เป็นพื้นที่เชื่อมต่อการบริหารและพัฒนาที่สำคัญระหว่างท้องถิ่นต่างๆ กับระบบและการพัฒนาของหน่วยงานส่วนกลางและแนวนโยบายและการบริหารประเทศโดยรวมของรัฐบาลส่วนกลางสามารถทำให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจที่มีความหลากหลายครอบคลุมทุกฐานเศรษฐกิจและกลุ่มอาชีพ และทำให้เกิดการพัฒนาที่ผสมผสาน นำไปสู่การพึ่งตนเอง
- เปลี่ยนระบบการจัดการสองระบบโดยหน่วยงานส่วนกลางและอบจ สู่อบบเดียว โดยคนในจังหวัดเองให้มากที่สุด ด้วยการสนับสนุนมีส่วนร่วมจากหน่วยงานส่วนกลางต่างๆทำให้เกิดการบริหารจัดการที่เข้มแข็ง มีความสามารถ มีความต่อเนื่อง โดยคนในท้องถิ่นจังหวัดนั้นๆ ให้มากที่สุด หน่วยงานส่วนกลางปรับเปลี่ยนเป็นบทหนุนเสริม ตรวจสอบ ร่วมพัฒนา ทำให้เกิดสมดุลใหม่ที่ผสมผสานและคล่องตัวระหว่างการบริหารท้องถิ่น และส่วนกลาง
- สร้างสภาจังหวัดที่ผสมผสานเช่นเดียวกับองค์กรท้องถิ่น ประกอบด้วย ตัวแทนที่มาจากระบบเลือกตั้งทั่วไป และเลือกตั้งอื่นๆ เช่น จากกลุ่มอาชีพ ชุมชน จากกลุ่มองค์กรท้องถิ่น กลุ่มธุรกิจเอกชน และจากสภาพลเมืองจังหวัด เพื่อเป็นสภาที่ทุกฝ่ายสามารถมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดนโยบาย งบประมาณการพัฒนา ตรวจสอบถ่วงดุลย์การบริหารงานของจังหวัดด้านต่างๆ สมาชิกสภาจังหวัด 1/3 อาจมาจากการเลือกตั้ง 1/3 มาจากตัวแทนองค์กรท้องถิ่น และ 1/3 มาจากตัวแทนอาชีพ ภาคส่วนต่างๆ หน่วยงานและสภาพลเมือง
- ผู้บริหารจังหวัดอาจมาจากการเลือกตั้งโดยตรง หรือแต่งตั้งโดยสภาจังหวัด ผู้บริหารด้านต่างๆ(รัฐมนตรีผู้บริหารงานระดับจังหวัด) จะต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาจังหวัดรวมทั้งคณะกรรมการพัฒนาด้านต่างๆ
- ควรปฏิรูประบบงบประมาณของประเทศ และฐานภาษีต่างๆ เพื่อให้ระบบองค์กรท้องถิ่นระดับจังหวัดลงไปมีงบประมาณบริหารท้องถิ่นที่เพียงพอ และมีความยืดหยุ่นในการใช้เพื่อประโยชน์การพัฒนาในด้านต่างๆของจังหวัด และท้องถิ่นย่อยต่างๆ ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 50 ของ

งบประมาณประเทศ จังหวัดควรเป็นพื้นที่เชื่อมโยงระบบงบประมาณที่จะกระจายสู่ท้องถิ่น ย่อยและชุมชนหรือประชาคมต่างๆ ที่มีในจังหวัด

- **สร้างแผนพัฒนาทุกด้านของจังหวัด** แผนที่ครอบคลุมการพัฒนาทุกด้าน จริงจัง วัดผล เปลี่ยนแปลงได้ทุกด้าน เป็นแผน หนึ่งปี สามปี ห้าปี สิบปี ยี่สิบปี โดยมีส่วนร่วมจากคนใน จังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

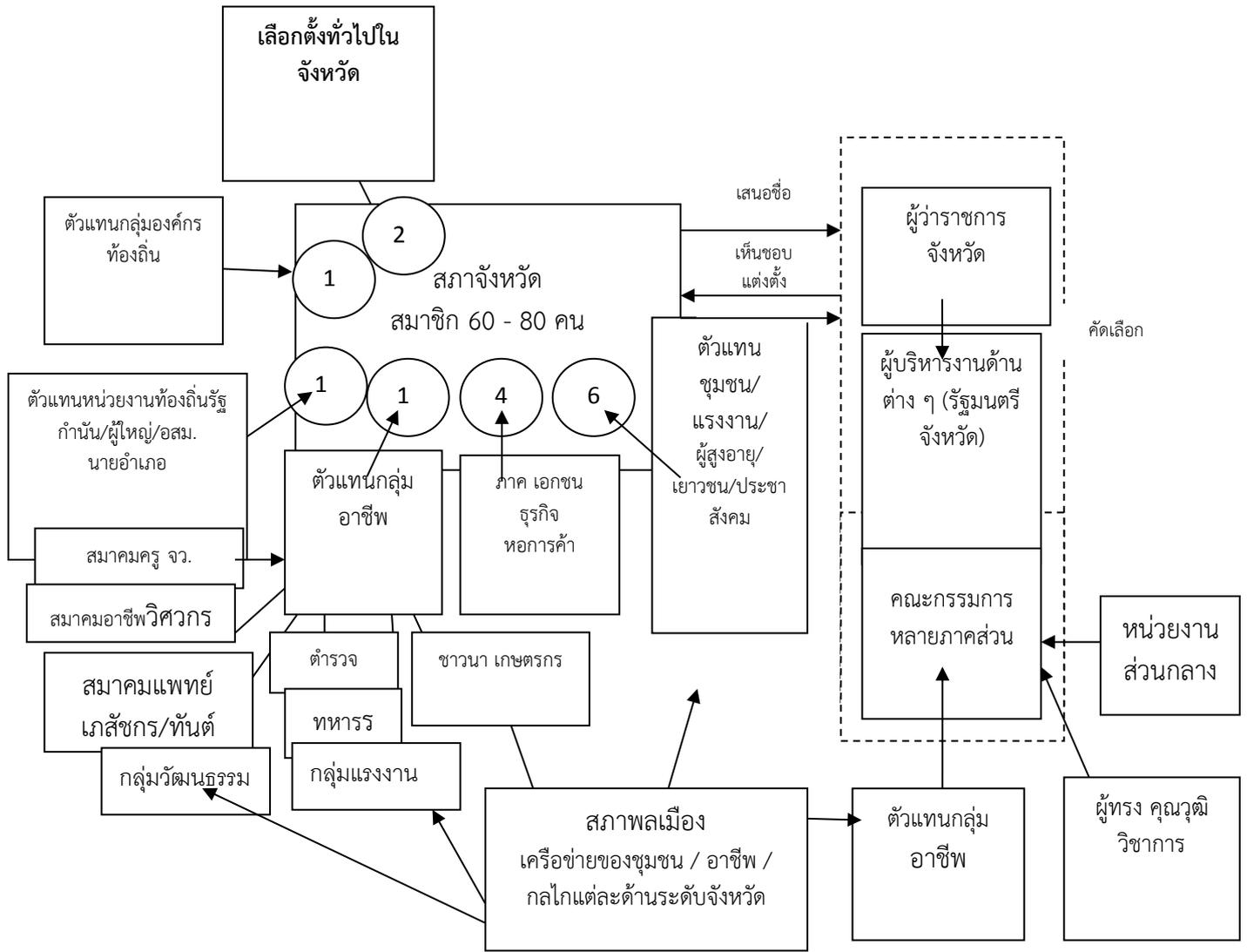
5. การจัดระบบการบริหารจัดการระดับประเทศที่สอดคล้องเชื่อมโยงกัน

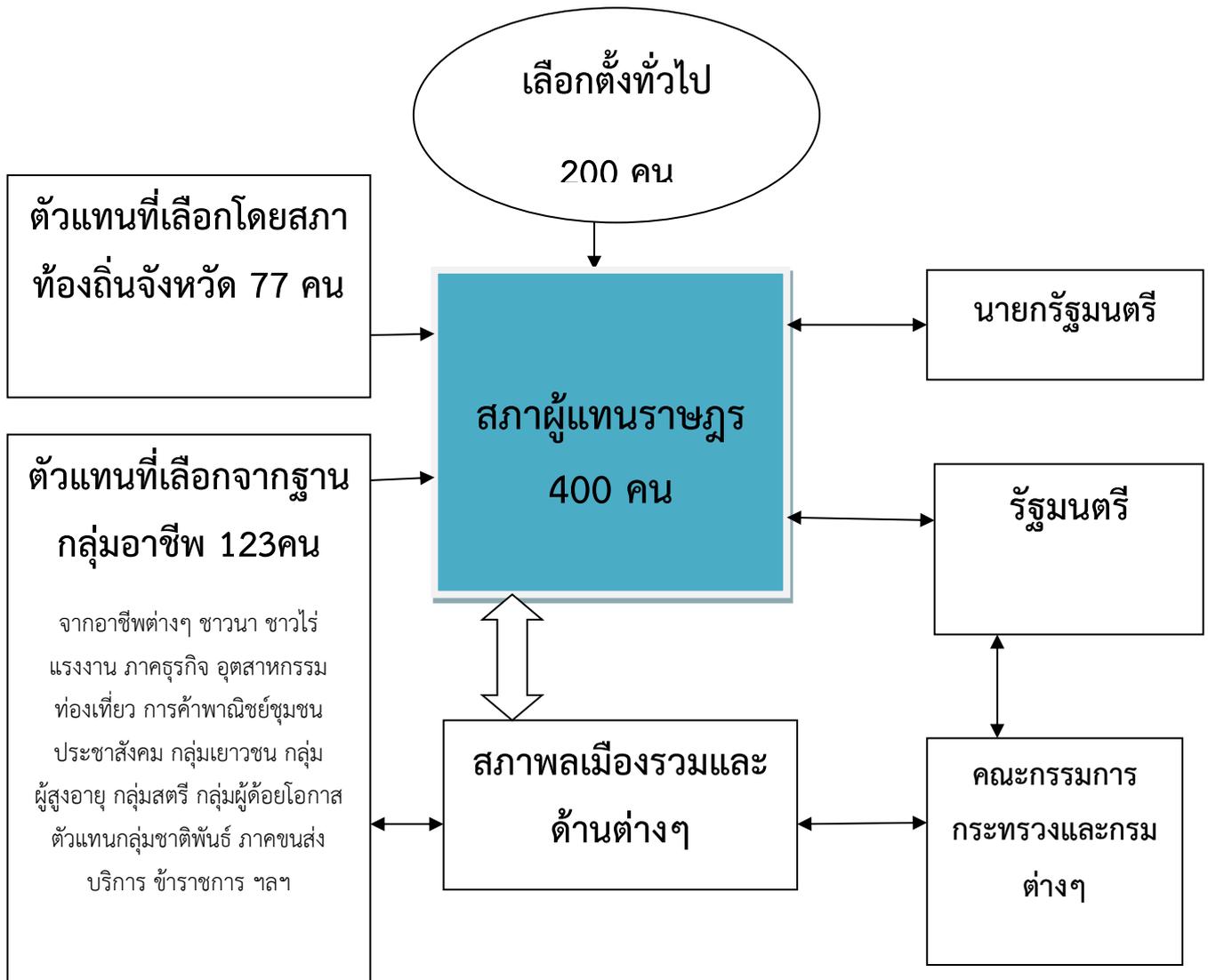
ในที่นี้จะไม่เน้นรายละเอียดโครงสร้างระบบบริหารจัดการในระดับประเทศเนื่องจากเป็นเอกสารที่เน้น เรื่องระบบกระจายอำนาจ และการปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม มีความจำเป็นที่ควรจะต้องมีการพัฒนา ระบบบริหารจัดการที่สอดคล้องกับระบบท้องถิ่นระดับตำบลหรือเทศบาล และระดับจังหวัดโดย

ให้มีตัวแทนที่ได้รับเลือกจากสภาจังหวัดทั้ง ๗๗ จังหวัด เป็นส่วนหนึ่งของ สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรในระดับชาติ ด้วย วิธีนี้จะทำให้สถานภาพของระบบท้องถิ่นมีความสำคัญเชื่อมโยงสัมพันธ์กันตั้งแต่ ระดับชุมชนท้องถิ่น ระดับจังหวัด จนถึงระดับชาติ

พัฒนาสภาผู้แทนราษฎรระดับประเทศแบบผสมผสาน เพื่อให้ได้ตัวแทนจากผู้คนทุกหมู่ ทุกอาชีพ ทุกพื้นที่ท้องถิ่น อย่างกว้างขวางหลากหลาย เป็นสภาผู้แทนของประชาชนในประเทศอย่างแท้จริง โดยรูปแบบ ของสภาแนวปฏิรูปใหม่อาจเป็นดังนี้

โครงสร้างการบริหารจัดการจังหวัด และสภาจังหวัดจากทุกภาคส่วน

สมัชชาพลเมือง

1. เป็นเวทีกลางของภาคประชาชนหรือพลเมืองในพื้นที่

เป็นที่รวมกลุ่มองค์กรภาคประชาชนในระดับพื้นที่ในท้องถิ่นและในจังหวัด เพื่อหารือ แลกเปลี่ยน เรียนรู้ นำเสนอความเห็น ตรวจสอบ สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีพลัง เป็นกลไกและกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยแนวราบของภาคประชาชนในพื้นที่ สมัชชาพลเมืองเป็นของประชาชนพลเมืองในพื้นที่ มีการทำงานเป็นอิสระ หลากหลายรูปแบบวิธีการตามลักษณะกลุ่ม พื้นที่ และเรื่องราวที่สัมพันธ์เกี่ยวข้อง

การพัฒนาประเทศที่ผ่านมามีปัญหาการรวมศูนย์การบริหารจัดการและตัดสินใจ เกิดปัญหาช่องว่างระหว่างรัฐและประชาชน ประชาชนในพื้นที่มักไม่มีโอกาสรับรู้และมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาประเทศที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เกิดปัญหาการเอาเปรียบและทุจริต ปัญหาคุณภาพชีวิตและความเหลื่อมล้ำซึ่งนำมาสู่การพัฒนาที่ไม่สมดุล ปัญหาสังคมรูปแบบต่างๆ และความรุนแรงทางการเมืองเกิดขึ้นทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่ อย่างไรก็ตามในพื้นที่ต่างๆมีการเกิดขึ้นของกลุ่มองค์กรชุมชน ประชาสังคม และเครือข่ายการพัฒนาอย่างกระจัดกระจายเป็นจำนวนมากเพื่ออุดช่องว่างปัญหาที่เกิดขึ้นและสร้างการพัฒนาของประชาชนในพื้นที่อย่างหลากหลาย ทั้งการสื่อสารสมัยใหม่ทำให้สังคมโดยรวมมีความตื่นตัวในสิทธิ การมีส่วนร่วม และในระบบประชาธิปไตยมากขึ้น

ดังนั้น การสนับสนุนให้เกิดสมัชชาพลเมืองในพื้นที่ด้วยการใช้ศักยภาพของภาคประชาชน องค์กรชุมชน และภาคประชาสังคม ที่มีอยู่หลากหลายในพื้นที่ท้องถิ่นเหล่านี้ เชื่อมโยงกันเป็นกลไกการทำงานร่วมกันที่เข้มแข็งและต่อเนื่อง สามารถวางดุลยภาพพัฒนาในพื้นที่ และเป็นกลไกกลางในการเชื่อมระหว่างภาคประชาชน ภาคประชาชนกับองค์กรท้องถิ่นและภาครัฐส่วนกลางอื่นๆ รวมทั้งภาคธุรกิจเอกชนและสถาบันองค์กรต่างๆ ที่มีอยู่ในพื้นที่ เพื่อทำให้เกิดดุลยภาพใหม่ของการพัฒนาโดยที่ประชาชน และองค์กรภาคประชาชนต่างๆ ในพื้นที่สามารถมีส่วนร่วม มีส่วนรับรู้ ความเป็นเจ้าของ สามารถ ปกป้อง ค้ำครอง และช่วยพัฒนาท้องถิ่นร่วมกัน เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาพื้นที่ที่ยั่งยืน ที่คำนึงถึงกลุ่มคนทั้งพื้นที่อย่างเท่าเทียมมากขึ้น สมัชชาพลเมืองจะเป็นเครื่องมือของภาคประชาชนสำคัญที่นำไปสู่การสร้าง ความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างกลุ่มองค์กรและกลไกต่างๆ ในพื้นที่ทั้งรัฐ เอกชน และประชาชน และเป็นการสร้างกลไกประชาธิปไตยที่ประชาชนในพื้นที่สามารถพัฒนาสิทธิและหน้าที่ในการจัดการตนเองพร้อมกับการพัฒนาท้องถิ่น สร้างสรรการพัฒนาในด้านต่างๆ ของประชาชนและท้องถิ่นให้เป็นฐานรากของประเทศที่เข้มแข็ง มีคุณภาพเท่าทันกับโลกที่เปลี่ยนแปลง

2. วัตถุประสงค์

- พัฒนาและรณรงค์สำนึกสาธารณะของคนท้องถิ่น อนุรักษ์พัฒนาวัฒนธรรม สังคม สิ่งแวดล้อม ทรัพยากร และคุณภาพชีวิต ที่ดีของประชาชนพลเมืองในท้องถิ่น พึงรักษาประโยชน์และสร้างแนวทางการพัฒนาของคนในพื้นที่ สร้างภูมิคุ้มกันและความตื่นตัวให้ประชาชนในพื้นที่
- รณรงค์และพัฒนาให้พื้นที่มีเศรษฐกิจที่เข้มแข็งเป็นธรรม สุจริต เศรษฐกิจพอเพียงพึ่งตนเองได้ สำหรับประชาชนและท้องถิ่น และสังคมที่ปฏิสธการทุจริต
- ช่วยสนับสนุนสร้างความเข้มแข็ง การรวมตัว พัฒนาความรู้ความสามารถในการจัดการตนเองของภาคประชาชน ชุมชน ประชาสังคม ท้องถิ่น และผู้คนในพื้นที่อย่างกว้างขวาง สร้างโอกาสความเชื่อมโยงสัมพันธ์ เป็นเครือข่ายการทำงานร่วมกัน ระหว่างภาคประชาชนกลุ่มต่างๆ
- สร้างการมีส่วนร่วมของภาคพลเมืองในการพัฒนาท้องถิ่นต่างๆ เป็นกลไกกลางทำให้เกิดการยอมรับและสามารถทำงานร่วมกันระหว่างรัฐ ภาคเอกชนและประชาชน เชื่อมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนกับโครงสร้างการพัฒนาท้องถิ่น ร่วมกับหน่วยงาน ภาคเอกชน และสถาบันในพื้นที่อื่นๆ *เสนอแผนพัฒนาพื้นที่จากประชาชน* มีส่วนร่วมในการทำแผนหรือร่วมดำเนินงาน
- สนับสนุนให้ตัวแทนประชาชน องค์กรในพื้นที่มีโอกาสร่วมเป็นกลไกดำเนินการ หรือกรรมการร่วมในการพัฒนา หรือแก้ปัญหาท้องถิ่นเรื่องต่างๆ สามารถร่วมคิด ร่วมทำ หรือต่อรองเพื่อประโยชน์ของคนในพื้นที่
- พัฒนาความรู้ เชื่อมโยง ข้อมูล ความรู้ ขอข้อมูลความรู้เพื่อกระจายต่อสาธารณะ และพัฒนาการสื่อสารของประชาชนทั้งเมืองอย่างต่อเนื่อง ทั้งกับหน่วยงานเกี่ยวข้อง
- ตรวจสอบการทำงาน แผน โครงการ และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับคนในพื้นที่ของท้องถิ่นและหน่วยงานในพื้นที่ทั้งรัฐและเอกชน
- สามารถฟ้องร้อง หรือสนับสนุนให้เกิดการฟ้องร้องดำเนินคดีตามกฎหมาย เรื่องที่ไม่ถูกต้องต่อศาลหรือสาธารณะ

3. รูปแบบ การจัดการ

- สมัชชาพลเมืองหลายรูปแบบ สมัชชาพลเมืองอาจเกิดขึ้นใน พื้นที่ ระดับตำบล ระดับจังหวัด ภูมิภาค หรือประเด็นพัฒนาขนาดใหญ่ที่เชื่อมโยงระหว่างพื้นที่เช่นสมัชชาชาวประมง ฯลฯ
- เป็นเวที หรือกลไกแบบเปิดสู่ประชาชน หรือ องค์กรต่างๆที่มีอยู่ เป็นของคนทั้งพื้นที่ คนทั้งพื้นที่คือเจ้าของร่วมกัน (ไม่ใช่องค์กรแบบปิดเฉพาะสมาชิก หรือเฉพาะกรรมการ) เป็นมิตรและเข้าถึงประชาชนกลุ่มต่างๆในพื้นที่ เอื้ออำนวยให้ประชาชนกลุ่มต่างๆหลากหลายร่วมกันริเริ่มทำกิจกรรม หรือรวมตัวกันแก้ปัญหา หรือเสนอความเห็นต่างๆ

- **เกิดขึ้นและพัฒนาอย่างค่อยเป็นค่อยไป** หลากหลายรูปแบบตามบริบทและความพร้อมที่แตกต่างกัน อาจเริ่มจากคณะผู้ริเริ่มเชื่อมโยงกลุ่ม องค์กร เครือข่าย สมาคม และปัจเจกบุคคล โดยอาจเริ่มจากประเด็นที่คนในพื้นที่สนใจร่วมกัน หรือจากการเชื่อมโยงกลุ่มที่มีกิจกรรมต่อเนื่อง มีความสนใจเข้าร่วมทำกิจกรรมร่วมกัน หรือเริ่มจากการประชุมระดับเมือง โดยมีการ สร้างระบบข้อมูลของกลุ่มองค์กรที่มีอยู่ทั้งหมดและเชิญเข้าร่วม พัฒนาจากความพร้อมและสมัครใจ ตามบริบทของแต่ละพื้นที่ พัฒนาให้ระบบสื่อสารในท้องถิ่นเป็นกลไกสำคัญในการสื่อเรื่องราว ข้อมูล ความรู้สู่กลุ่มคน องค์กรในเมืองอย่างกว้างขวางสม่ำเสมอ
- **สภาองค์กรชุมชนอาจทำหน้าที่เป็นสมัชชาพลเมืองท้องถิ่นระดับตำบล** เนื่องจากมี พ.ร.บ. รองรับ อยู่แล้ว และสภาองค์กรชุมชนมีรูปแบบวิธีการที่คล้ายกับการสมัชชาพลเมือง เพียงแต่อาจปรับใน องค์ประกอบและรายละเอียดเกี่ยวข้องบางส่วน
- **สมัชชาพลเมืองเป็นงานที่ต่อเนื่อง แต่เป็นงานอาสาสมัคร** ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่เป็นเรื่องของกิจกรรมที่เกิดขึ้น ค่าใช้จ่ายบุคลากรหรือการบริหาร มีขึ้นเท่าที่จำเป็น หรือตามกิจกรรมที่เกิดขึ้น

4. โครงสร้างและกลไกการทำงานของสมัชชาพลเมือง

- **สมัชชาพลเมืองอาจ ประกอบด้วย**
 - **กลไกการทำงานในประเด็นเรื่องต่างๆ (taskforce)** ที่เห็นร่วมกันว่ามีความสำคัญ หรือช่วยทำให้เกิดการร่วมมือกันระหว่างกลุ่มต่างๆ ที่ทำงานเรื่องเดียวกัน หรือในพื้นที่เดียวกัน หรือร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่นในบางเรื่อง คณะอาจมีขนาดเล็ก ใหญ่ ระยะสั้น ระยะยาว เฉพาะกิจ ตามความจำเป็นหรือความสนใจของประชาชนในเมือง เพื่อทำให้เกิดการพัฒนา แก้ปัญหา ปกป้องอนุรักษ์ หรือเกิดแนวการทำงานใหม่ๆในพื้นที่ร่วมกัน เช่น เรื่อง พัฒนาทรัพยากรสิ่งแวดล้อม พื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่น สวัสดิการชาวบ้าน พัฒนาเยาวชน คุ่มครองผู้บริโภค แผนท้องถิ่น ฯลฯ
 - **บัญชีฐานองค์กร กลุ่มและบุคคลกลไกที่มีอยู่ทั้งหมดในพื้นที่** ทั้งชุมชน ประชาสังคม องค์กรของรัฐ สถาบันการศึกษา เอกชนห้างร้าน บุคคลที่สนใจ ผู้นำชุมชน ประชาชน ชาวบ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิ นักการเมืองทุกประเภท สถาบันศาสนา ฯลฯ แม้กลุ่มต่างๆอาจมิได้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด หรือต่อเนื่อง แต่สมัชชาพลเมืองจะมีข้อมูลหรือการติดต่อ อย่างต่อเนื่องกับกลุ่มต่างๆในพื้นที่
 - **การจัดกิจกรรมเชิงพัฒนาความรู้** ประชุมหารือ แลกเปลี่ยน ค้นคว้าโดยโยงภาค วิชาการหรือผู้มีความรู้มาทำงาน ให้ข้อมูล ให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องที่เป็นความสนใจ ของคนในพื้นที่ สมัชชาพลเมืองควรขับเคลื่อนด้วยความรู้ มีการพัฒนาความรู้ที่มีอยู่ใน พื้นที่ผสมผสานกับความรู้อื่น ๆ ในการขับเคลื่อน หรือจัดกิจกรรมเพื่อเปลี่ยนแปลงพัฒนา

- **การจัดกิจกรรมของสมัชชาพลเมือง** ตามเหตุการณ์และความสนใจขององค์กรหรือคนในเมืองร่วมกันทั้งเฉพาะกิจ ระยะสั้น ระยะยาว
- **การประชุมสามัญของสภาพพลเมือง** เป็นการประชุมใหญ่ซึ่งอาจมีหน่วยงานท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆเข้าร่วมด้วย เป็นการประชุมรวมเพื่ออาจดูภาพรวมการพัฒนาและการทำงานในพื้นที่ รายงานสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้น พิจารณาแผนการพัฒนาของท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่เกิดขึ้น หรือจะเกิดขึ้นในพื้นที่ สร้างประเด็นหรือทิศทางการทำงานใหม่ๆ วางแผน เลือกรับคนทำงาน การประสานงาน ฯลฯ แต่ละพื้นที่อาจกำหนดช่วงเวลา ความถี่ หรือจำนวนการประชุมในแต่ละปีตามความเหมาะสม
- **โครงสร้างและกลไกคณะทำงานสมัชชาพลเมืองอาจ** ประกอบด้วย
 - คณะเลขา หรือคณะประสานงานของสมัชชาพลเมือง ขนาดเล็ก (อาจต้องมีการเลือกทุก 1 - 2 ปี) เพื่อเป็นกลไกกลางช่วยประสานระหว่างสมัชชา และกลไกอื่น
 - ประธาน รองประธาน ที่ได้รับเลือกจากที่ประชุมแต่ละครั้ง
 - ทีมทำงาน หรือผู้ประสานงานตามงานที่จะเกิดขึ้นตามความจำเป็น
 - คณะที่ปรึกษา ประกอบด้วยองค์กรท้องถิ่น หน่วยงาน ผู้ทรงคุณวุฒิต่างๆ
 - กรรมการเมืองร่วมกับท้องถิ่น
 - ฝ่ายวิชาการ อาจมีคณะวิชาการที่ตั้งตามความจำเป็น
- **งบประมาณ** สมัชชาพลเมืองมีงบประมาณที่เป็นอิสระ แม้อาจได้รับการสนับสนุนจากองค์กรท้องถิ่น และจากองค์กรปฏิรูปส่วนกลางบางส่วนในส่วนค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการทำงาน หรือกิจกรรม สมัชชาพลเมืองอาจต้องพิจารณาสร้างทุนการพัฒนาจากท้องถิ่นเองเป็นหลักให้มากที่สุด

5. ความสัมพันธ์กับกลไกสนับสนุนส่วนกลาง

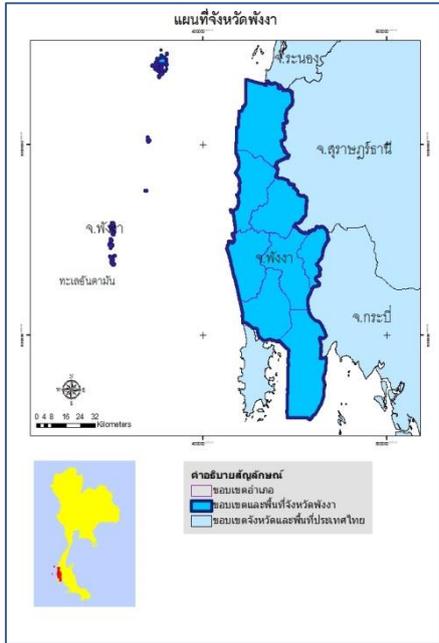
สมัชชาพลเมืองเกิดขึ้นจากประชาชนและองค์กรชุมชน ประชาสังคมในพื้นที่ ในส่วนกลางได้รับการสนับสนุนจากคณะกรรมการสมัชชาพลเมืองและองค์กรปฏิรูปที่จะเกิดขึ้น โดยให้สมัชชาพลเมืองในพื้นที่มีความเป็นอิสระให้มากที่สุด การสนับสนุนจากกลไกที่เชื่อมโยงและเอื้ออำนวยส่วนกลางเพื่อให้การทำงานและการตัดสินใจต่างๆ ของสมัชชาพลเมืองในระดับพื้นที่มีความเข้มแข็งเป็นอิสระตามแนวทาง วิธีการและบริบทของคนในพื้นที่เองให้มากที่สุด ขณะที่คณะกรรมการส่วนกลางมีบทบาทในการนำข้อเสนอที่สำคัญของสมัชชาพลเมืองพื้นที่สู่การพิจารณาและดำเนินการในระดับนโยบาย

กลไกส่วนกลางควรเป็นองค์กรที่มีความเป็นอิสระจากการเมือง คณะกรรมการฯ ในส่วนกลางประกอบด้วยตัวแทนจากสมัชชาพื้นที่ประมาณครึ่งหนึ่งและผู้ทรงคุณวุฒิและตัวแทนจากองค์กรที่มีประสบการณ์ความเชื่อในการพัฒนาประชาธิปไตยจากภาคชุมชน ประชาสังคม และท้องถิ่น คณะกรรมการฯ มีตัวแทนจากองค์กรที่ทำงานด้านภาคชุมชนและประชาสังคมหลักร่วมอยู่ด้วย

ในระยะเริ่มต้นอาจตั้งคณะกรรมการชั่วคราวจากหลายภาคส่วน ทำหน้าที่จัดตั้ง สรรหากรรมการ และสร้างการมีส่วนร่วมในการสร้างระบบและก่อรูปร่าง แนวทางต่างๆ จากพื้นที่ ในพื้นที่ที่มีความพร้อมอาจเริ่มสนับสนุนให้เกิดสมัชชาพลเมืองในท้องถิ่น เพื่อสามารถเกิดกลไกการมีส่วนร่วมจากพื้นที่เพื่อถ่วงดุลย์ให้ระบบส่วนกลางที่สร้างขึ้นเป็นระบบที่ต้องสัมพันธ์กับสมัชชาพลเมืองในพื้นที่ คณะกรรมการชั่วคราวอาจมีระยะเวลาประมาณ 6 เดือนในช่วงเริ่มต้น

สภาพเมืองจังหวัดพังงาหลังขับเคลื่อนพังงาแห่งความสุข

โดย โมตรี จงไกรจักร / อุดมศรี ศิริลักษณ์พร

พังงาจังหวัดเล็กๆ เมืองในหุบเขา พื้นที่การปกครอง 8 อำเภอ 51 พื้นที่ (เทศบาลตำบลและเทศบาลเมือง 13 พื้นที่ อบต. 38 ตำบล) เป็นจังหวัดที่ศูนย์เครือข่ายวิชาการเพื่อสังเกตการณ์และวิจัยความสุขชุมชน มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ได้เปิดเผยผลวิจัยในปี 2556 เรื่อง “ผลการจัดอันดับจังหวัดแห่งความสุขของประเทศไทย” ว่าเป็นจังหวัดที่ประชาชนอยู่แล้วมีความสุขมากที่สุดเป็นอันดับสองของประเทศรองจากแม่ฮ่องสอน

และ ในท่ามกลางกระแสการปฏิประเทศไทย ซึ่งมีข้อเสนอของเครือข่ายองค์กรชุมชนในทุกภูมิภาค ได้ส่งเสียงเรียกร้องเพิ่มอำนาจของประชาชนให้ปรากฏในรัฐธรรมนูญ เป็นอำนาจที่ 4 ที่เพิ่มจากอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร อำนาจ ตุลาการ รูปธรรม คือ สมัชชาพลเมืองตำบลและจังหวัด และการปฏิรูปต้องกระจายอำนาจสู่ชุมชนท้องถิ่น

ข้อเสนอของภาคประชาชนไม่ใช่เรื่องใหม่เสียทีเดียวสำหรับจังหวัดพังงา ที่มีกระบวนการพัฒนาของภาคประชาชนทำงานมากกว่า 20 ปี และหลังเหตุการณ์สึนามิ มีหน่วยงานและองค์กรต่างๆ เข้ามาสนับสนุนการทำงานพัฒนาของกลุ่มเครือข่ายองค์กรชุมชนในจังหวัดพังงามากขึ้น มีเป้าหมายสายงามคือชุมชนเข้มแข็ง

เครือข่ายองค์กรชุมชนกับงานพัฒนาในจังหวัดพังงา

ในระหว่างปี 2544 - ปัจจุบัน มีการทำงานของเครือข่ายองค์กรชุมชนในพื้นที่ 50 ตำบล ประกอบด้วยงานสำคัญ ได้แก่ กองทุนสวัสดิการชุมชนในพื้นที่ 50 ตำบล สภาองค์กรชุมชน 40 ตำบล งานแก้ปัญหาที่ดินทำกินของชุมชนในชนบท 10 พื้นที่ งานจัดการภัยพิบัติโดยชุมชน 19 พื้นที่ งานแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยภายใต้โครงการบ้านมั่นคง 7 พื้นที่ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนการพัฒนาของชุมชน 8 พื้นที่ งานจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 6 พื้นที่ งานจัดการเรื่องสุขภาพ-สุขภาวะของชุมชน ฯลฯ รวมทั้งการสนับสนุนจากภาคีเครือข่าย ภายในจังหวัดได้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หอการค้า ท้องถิ่น ท้องที่ สื่อมวลชนและหน่วยงานสนับสนุนจากส่วนกลาง ได้แก่ พอช./สปสช./สสส./มูลนิธิชุมชนไท/สพม./สช. /สสท./ศพส.33/ท้องถิ่น/มูลนิธิเสถียรโกเสฐ

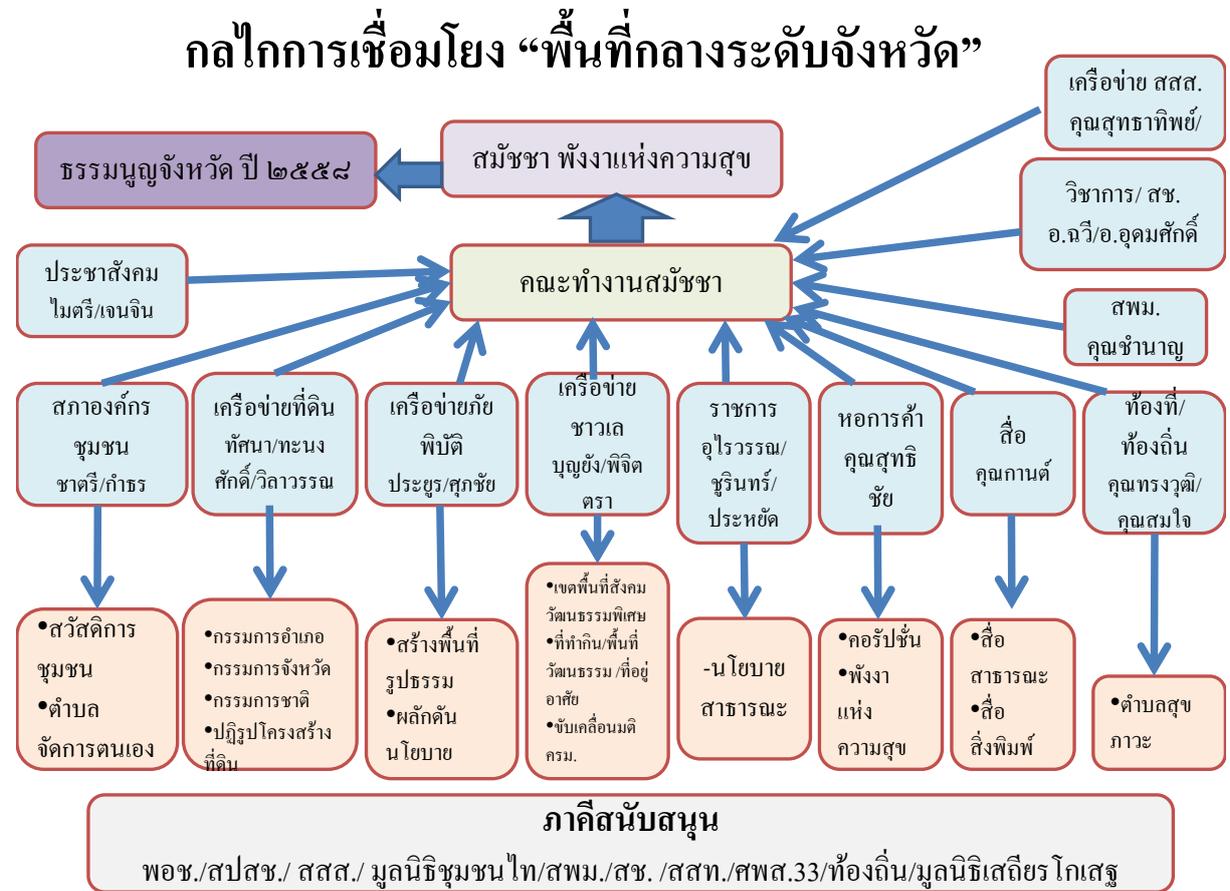
จุดเริ่มต้นของพังงาแห่งความสุข สู่ธรรมนูญตำบลแห่งความสุข

ในปี 2554 - 2555 กลุ่มเครือข่ายองค์กรชุมชนหรือขบวนการพัฒนาของภาคประชาชน มีการประสานงานและร่วมมือกันมากขึ้นจากที่ต่างคนต่างทำ ได้หันหน้ามาร่วมกันวางยุทธศาสตร์ของภาคประชาชนระดับจังหวัด คือ “พังงาแห่งความสุข” ด้วยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานพัฒนาทั้งภาครัฐ/เอกชน หอการค้า นักวิชาการ ภาคประชาสังคม และหน่วยราชการในจังหวัด

รวมทั้งโครงการรัฐร่วมราษฎร์ที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากผู้ว่าราชการจังหวัดพังงาในปี 2556-2557 เป็นเครื่องมือสำคัญของการขับเคลื่อนพังงาแห่งความสุข ที่ต่อยอดงานพัฒนาของภาคประชาชนซึ่งได้ดำเนินการมาแล้วกว่าสิบปี

ด้วยการสร้างพื้นที่รูปธรรมให้เข้มแข็งในพื้นที่ 8 ตำบล 8 อำเภอ และรูปธรรมบ้านแห่งความสุข 400 ครัวเรือน ในปี 2556 และในปี 2557 ได้ขยายพื้นที่รูปธรรมแห่งความสุขในอีก 8 ตำบล ด้วยการยกระดับงานพัฒนา ผู้กำหนดกติกาว่าด้วยความสุขของคนในตำบล หรือธรรมนูญตำบลแห่งความสุข ที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ในส่วนของขบวนการองค์กรชุมชนในระดับจังหวัด ได้ร่างธรรมนูญพังงาแห่งความสุขเป็นร่างแรกในปี 2556

สมัชชาพังงาแห่งความสุข สู่พื้นที่กลางและสภาพลเมือง

จากการทำงานพัฒนาของภาคประชาชนในจังหวัดพังงา ที่ร่วมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์พังงาแห่งความสุข และโครงการรัฐร่วมราษฎร์ จึงเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดพื้นที่กลาง และเชื่อมโยงเป็นคณะกรรมการสมัชชาในระดับจังหวัด ซึ่งประกอบด้วยภาคประชาชน คือเครือข่ายองค์กรชุมชนอาทิ เครือข่ายการจัดการภัยพิบัติ เครือข่ายที่ดินทำกิน เครือข่ายสวัสดิการชุมชน เครือข่ายที่อยู่อาศัย เครือข่ายเด็กและเยาวชน เครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ ภาคราชการ ภาคประชาสังคม นักวิชาการ หอการค้า และหน่วยงานสนับสนุนได้ร่วมกันจัดงานสมัชชาพังงาแห่งความสุขในปี 2556 -2557

กระบวนการทำงานของสภาพลเมืองจ.พังงา

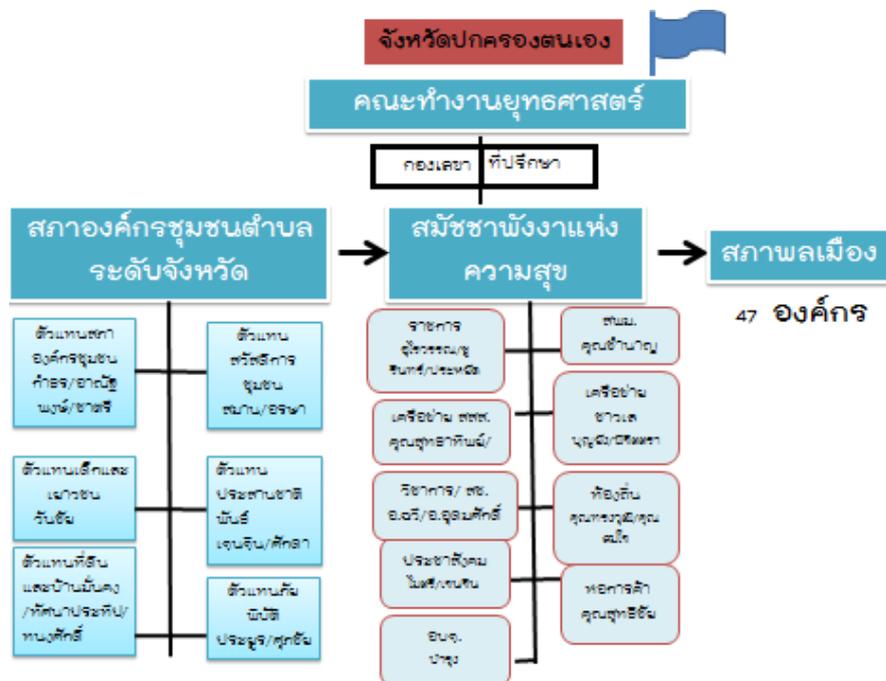
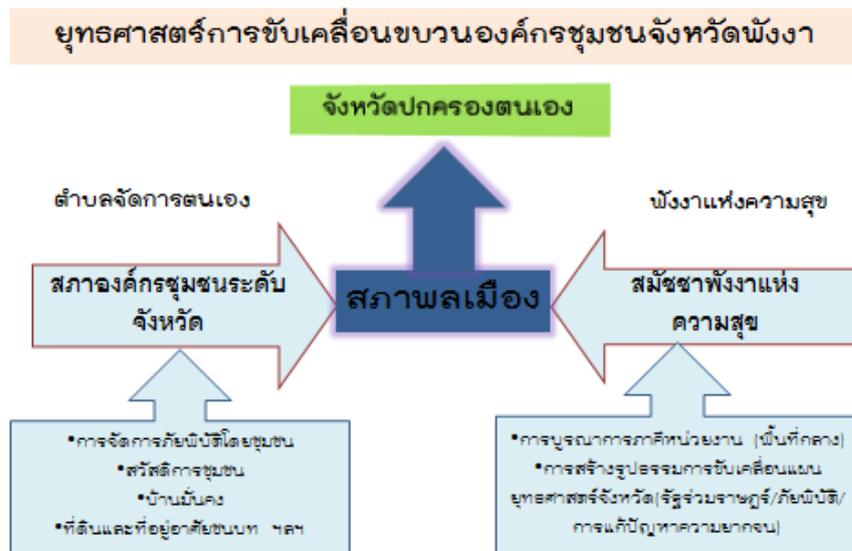
เวทีสภาพลเมืองพังงาแห่งความสุข พัฒนามาจากเวทีสภาองค์กรชุมชน กับสมัชชาสุขภาพจังหวัด พังงารวมกัน และเพิ่มเติมภาคีในจังหวัดอีก 47 องค์กร เข้าร่วมในนามสมาชิกสภาพลเมืองพังงา ซึ่งบทบาทหลัก คือ เป็นพื้นที่กลางของคนพังงา ที่จะวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา หรือการพัฒนาใน จ.พังงา ที่สอดคล้อง

กับคนพังงา และหากมีข้อสรุป หรือมีมติใดๆ ที่เกี่ยวข้อง กับหน่วยงาน สภพลเมืองพังงาจะออกหนังสือไปถึงหน่วยงานนั้นๆ ให้ดำเนินการตามความเห็นของสภพลเมืองต่อไป

สภพลเมืองพังงา คือจุดก่อเกิดจากกระบวนการพังงาแห่งความสุข ที่ลงไปสร้างกระบวนการในพื้นที่ ทำให้พัฒนากระบวนการเรียนรู้ไปพร้อมกันของแกนนำในระดับตำบล ยกกระดับเข้าสู่เวทีกลางของจังหวัดในฐานะสมาชิกสภพลเมืองพังงา การลงปฏิบัติการในระดับพื้นที่อย่างเหมาะสมลงตัว และมีทรัพยากรสนับสนุนอย่างเพียงพอ

แผนยุทธศาสตร์พังงาแห่งความสุข 3 ปี (2556-2558)

คณะทำงานขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ได้วางแผนยุทธศาสตร์พังงาแห่งความสุขเป็นแผนสามปี 2556 - 2558 ภายใต้วิสัยทัศน์” เครือข่ายร่วมใจ ไช้กลไกสภา เชื่อมโยงและพัฒนา จังหวัดพังงาแห่งความสุข” ทั้งนี้มีสภพลเมืองจังหวัดพังงาที่ประกอบด้วยภาคีเครือข่ายจำนวน 47 องค์กร จากเครือข่ายองค์กรชุมชน หน่วยราชการ ภาคประชาสังคม หอการค้า นักวิชาการ ท้องถิ่น ท้องที่ และหน่วยงานพัฒนาที่เป็นภาคีสนับสนุน เป็นผู้ร่วมขับเคลื่อนงานแผนยุทธศาสตร์พังงาแห่งความสุข

เป้าหมายและยุทธศาสตร์ 3 ปี

งานสำคัญที่ขับเคลื่อนภายใต้ยุทธศาสตร์พังงาแห่งความสุข (2556-2558)

ตัวชี้วัดการจัดการตนเองระดับจังหวัด

- ปี 2556 เป็นปีแห่งการสื่อสารเพื่อพัฒนาเป้าหมายและทิศทางร่วม การประสานทุนทั้งภายในและภายนอก การพัฒนากลไกการขับเคลื่อน การปฏิบัติการในพื้นที่รูปธรรมตำบล การพัฒนานโยบายและการรับรองนโยบาย “พังงาแห่งความสุข” โดยมีตัวชี้วัดสำคัญคือ 1. มีมตินโยบายสาธารณะพร้อมการขับเคลื่อนในสามเรื่องโดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง ใน 1 อำเภอ 1 ตำบล โดยใช้สภาองค์กรชุมชนเป็นกลไกเชื่อมโยง และกระบวนการสมัชชาเป็นเครื่องมือ 2. มีระบบการทำงานขององค์กรเครือข่ายทั้งด้านยุทธศาสตร์ การปฏิบัติการ และการติดตามรายงานผล 3. มีพื้นที่กลางของขบวนการชุมชนและเครือข่าย ที่สามารถคิดค้นและกำหนดยุทธศาสตร์ร่วมกัน 4. มีการผนึกกำลังจากภาคีที่หลากหลาย ร่วมขับเคลื่อนการการพัฒนาสู่เป้าหมาย “พังงาแห่งความสุข”
- ปี 2557 เป็นปีแห่งการสร้างรูปธรรมความสุขในพื้นที่เดิมและพื้นที่ขยาย ขับเคลื่อนเรื่องการสร้างความร่วมมือ การประสานทุน ตัวชี้วัดสำคัญคือ เกิดแผนพัฒนายุทธศาสตร์พังงาแห่งความสุข และเกิดสภาพลเมือง
- ปี 2558 เป็นปีแห่งการสร้างพื้นที่ 100 รูปธรรมแห่งความสุข 24 พื้นที่ ธรรมนูญแห่งความสุขจัดการตนเอง และร่างธรรมนูญจังหวัดพังงาแห่งความสุข ตัวชี้วัดสำคัญคือ ธรรมนูญจังหวัดพังงา แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดพังงา

ตัวชี้วัดการจัดการตนเองระดับพื้นที่/ประเด็น

แผนงาน	ผลลัพธ์	แนวทางขับเคลื่อน
สวัสดิการและเศรษฐกิจชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - ประชากรในจังหวัดพังงาเข้าถึงสวัสดิการไม่น้อยกว่า 30 % และเต็มพื้นที่ทั้งตำบล (100 % ของพื้นที่) - มีการจัดสวัสดิการไม่น้อยกว่า 5 เรื่อง 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดวิทยากรลงทำความเข้าใจเรื่องสวัสดิการทุกพื้นที่ (หมู่บ้าน/ชุมชน) - ประสานแผนสวัสดิการชุมชนต่อ อปท. เพื่อเสนอรับการสมทบ

แผนงาน	ผลลัพธ์	แนวทางขับเคลื่อน
	<ul style="list-style-type: none"> - มีการจัดตั้งกองทุนเงินออมของชุมชน - มีการบูรณาการกองทุนในตำบล - มีการพัฒนาไปสู่การจัดการหนี้สินและทุนชุมชนทั้งระบบ 	<ul style="list-style-type: none"> - ประชุมคณะกรรมการของกองทุนสวัสดิการทุกเดือน (แลกเปลี่ยน) - บูรณาการฐานทุนในชุมชน
การแก้ปัญหาที่ดินทำกิน	<ul style="list-style-type: none"> - การลงพิสูจน์สิทธิ์โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นรายแปลง - ยกเลิกที่สงวนเลี้ยงสัตว์ - มีการออกโฉนดชุมชน - ยุติการตัดโค่นและจับกุมก่อนการพิสูจน์สิทธิ์ 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดรวบรวมข้อมูล รวบรวมผู้เดือดร้อนด้านที่ดินและที่อยู่อาศัย - ประสาน อปท.ในการจัดการใช้ประโยชน์ที่ดินที่อยู่ในระหว่างกรณีพิพาท - จัดประชาคมตำบลระหว่าง อปท. หน่วยงาน(คณะทำงานแก้ปัญหาระดับพื้นที่) ผู้เดือดร้อน เพื่อหาแนวทางการจัดการที่ดินร่วมกัน - มีการเชื่อมโยงเครือข่ายที่ดินระดับพื้นที่ / จังหวัดและเครือข่ายภาคอื่นๆ - เชื่อมโยงนำเสนอเชิงนโยบาย (รัฐบาล)
การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การสร้างความมั่นคงทางอาหาร	<ul style="list-style-type: none"> - มีข้อบัญญัติท้องถิ่นในการจัดการและคุ้มครองพื้นที่สาธารณะเพื่อชุมชน - มีการใช้ประโยชน์เชิงอนุรักษ์พื้นที่ป่าชายเลนอย่างถูกวิธี - มีการบังคับใช้กฎหมายการทำประมงชายฝั่งอย่างจริงจังเข้มขัน - มีการแก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง - มีอาหารที่เพียงพอในการบริโภคในจังหวัด - มีอาหารปลอดภัยในการบริโภค - มีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรในชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ อปท.ออกประกาศพื้นที่ชายหาด ริมหาด เป็นพื้นที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของชุมชน และห้ามมีอุตสาหกรรม - ส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน - มีการพัฒนาและให้การเรียนรู้สิทธิชุมชนและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง - ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน - ให้ อปท.และชุมชน ร่วมบริหารจัดการพื้นที่อนุรักษ์ของรัฐ (อุทยานแห่งชาติ) - ขยายระยะแนวเขตประมงพื้นที่ประมงชายฝั่ง เป็น 3 ไมล์ทะเล - มีการติดตามความคืบหน้าการบังคับใช้กฎหมายและข้อเสนออย่างจริงจัง - ส่งเสริมให้มีการปลูกข้าวไร่ และให้ความรู้เศรษฐกิจพอเพียง - ส่งเสริมให้ความรู้เรื่องการถนอมอาหาร
การดูแลเด็กและเยาวชน	<ul style="list-style-type: none"> - เด็กและเยาวชนลดการใช้สิ่งเสพติด - เด็กและเยาวชนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างน้อยร้อยละ 90 - ลดการตั้งครรภ์ในเด็กและเยาวชนก่อนวัยอันควร - มีเด็กดี เด็กเก่ง เป็นต้นแบบให้เยาวชน - มีกองทุนส่งเสริมเด็กดี เด็กเก่งในระดับจังหวัด 	<ul style="list-style-type: none"> - เสริมใยรักในครอบครัว - พัฒนานโยบายไม่เรื้อวขึ้นในระบบการศึกษาอีกครั้ง - ส่งเสริมการเข้าวัดและการทำกิจกรรมทางศาสนา สิ่งแวดล้อม กีฬา - ส่งเสริมการทำกิจกรรมกลุ่มสำหรับเด็กและเยาวชน - บังคับการใช้กฎหมายกับผู้ปกครองอย่างจริงจัง - ยกเลิกหลักสูตรการสอนเพศศึกษาในเด็กและเยาวชน อายุไม่เกิน 15 ปี - ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการกำหนดจัดการการศึกษาและประเมินคุณภาพครู - ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชนกับกิจกรรมของชุมชน

แผนงาน	ผลลัพธ์	แนวทางขับเคลื่อน
		และสังคม (วิจัยท้องถิ่น) - สร้างความเข้มแข็งเด็กและเยาวชนผ่านสภาเด็กและเยาวชน -ปรับปรุงระเบียบสวัสดิ์ส่วนเด็กและเยาวชน (เด็กเรียนและเด็กไม่เรียน)
สตรี	- สตรีมีภาวะความเป็นผู้นำ และมีบทบาทสำคัญในการพัฒนา	- ส่งเสริมให้สตรีรู้กฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมบทบาทสตรี (กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี) - สร้างจิตสำนึกและการยอมรับในบทบาทสตรีอย่างเท่าเทียม - มีการส่งเสริมความรู้และอาชีพให้สตรี
ผู้สูงอายุ	- มีศูนย์นันทนาการผู้สูงอายุ - กองทุนผู้สูงอายุมีการเติบโตยั่งยืนในทุกอำเภอ - ผู้สูงอายุเข้าถึงสวัสดิการชุมชนอย่างทั่วถึง	- ปรับแนวทางการทำงานของกองทุนผู้สูงอายุ (กองทุนจังหวัด) - ส่งเสริมการรวมกลุ่มและเสริมอาชีพ - ส่งเสริมการเชื่อมโยงกลุ่ม/ชมรมผู้สูงอายุกับกองทุนผู้สูงอายุ - บูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างกองทุนสวัสดิการและกองทุนผู้สูงอายุ - รวบรวมข้อมูลผู้สูงอายุและผู้ยากลำบากในพื้นที่โดยภาคประชาชนมีส่วนร่วม
การจัดการภัยพิบัติ	- เชื่อมโยงเครือข่ายคณะทำงานด้านภัยพิบัติ - ชุมชนมีแผนเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติทุกพื้นที่ - คนในชุมชนพื้นที่เสี่ยงภัยต้องปลอดภัยจากภัยพิบัติ - มีหน่วยงานรับผิดชอบการป้องกันฟื้นฟูและแก้ปัญหาเพียงหน่วยงานเดียว	- จัดเวทีให้ความรู้ สร้างความตระหนัก - จัดทำข้อมูล พื้นที่เสี่ยงภัย จุดปลอดภัย - อบรมให้ความรู้แก่อาสาสมัคร - จัดทำแผนเตรียมความพร้อมชุมชน - การบูรณาการหน่วยงานที่ทำงานด้านภัยพิบัติ - แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างพื้นที่ชุมชนในการรับมือภัยพิบัติ - รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคีเครือข่าย ให้มีกองทุนรับมือภัยพิบัติ - รัฐแยกการฟื้นฟูภัยพิบัติออกจากปัญหาข้อพิพาทเดิมของพื้นที่ - ให้มีการบูรณาการหน่วยงานแก้ปัญหาและฟื้นฟูภัยพิบัติให้เหลือเพียงหน่วยงานเดียว
ชาติพันธุ์ (มอแกน มอแกน ไทยพลัดถิ่น)	- มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ - มีศูนย์วัฒนธรรมชาติพันธุ์	- ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ - ผลักดันให้การบังคับใช้ พรบ.เขตวัฒนธรรมพิเศษ - จังหวัดมีการประกาศคุ้มครองวิถีชีวิต การประกอบอาชีพแหล่งหากินของกลุ่มชาติพันธุ์ - ส่งเสริมขนบธรรมเนียมของชาวมอแกน
ที่อยู่อาศัยชุมชนเมือง (บ้านมั่นคง)	- ผู้เดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัยในเขตเมืองมี บ้านที่มั่นคงอยู่อาศัย	- เชื่อมโยง ภาคีความร่วมมือทำความเข้าใจร่วม นโยบายการแก้ปัญหาบ้านมั่นคง โดยมีชุมชนเป็นแกนหลัก - รวบรวมข้อมูลผู้เดือดร้อนทั้งหมด โดยชุมชนร่วมกับท้องถิ่น หรือทุกภาคส่วน

แผนงาน	ผลลัพธ์	แนวทางขับเคลื่อน
		- ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่ม และเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายระดับอำเภอ จังหวัด - ร่วมผลักดันนโยบายการแก้ไขปัญหาในระดับชาติ
ศิลปะพื้นบ้าน/ วัฒนธรรมภูมิ ปัญญา	- มีคนรุ่นใหม่สืบต่อองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น - มีปฏิทินประเพณี วัฒนธรรมของพื้นที่และจังหวัด	- ส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรม เช่น แห่จาด / ซักพระ / กินเจ / เข้าพรรษา / วันสารทเดือนสิบ / รอมฎอน / มโนราห์ เป็นต้น - ส่งเสริมองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากรุ่นสู่รุ่น - รวบรวมข้อมูล แหล่งวัฒนธรรม ประเพณี ศิลปะพื้นบ้าน วัฒนธรรม และจัดทำ website เผยแพร่

ผลจากการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์พังงาแห่งความสุข

- เกิดการประสานความร่วมมือในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์พังงาแห่งความสุขของเครือข่ายชุมชนและภาคส่วนอื่นๆจำนวน 47 องค์กร
- เกิดพื้นที่กลางในการขับเคลื่อนงานพัฒนาแลกเปลี่ยนความรู้ ยกระดับงานพัฒนา ยกระดับความร่วมมือ เพื่อการพัฒนาความเข้มแข็งและคืนความสุขให้กับประชาชนในจังหวัดพังงา ที่เริ่มจากขบวนองค์กรชุมชนในจังหวัด สู่คณะทำงานสมาชิกจังหวัดและสภาพลเมืองระดับจังหวัด
- เกิดการพัฒนาศูนย์ชุมชนเข้มแข็ง 1 ตำบลใน 1 อำเภอ จำนวน 16 ตำบล คือการส่งเสริมให้มีธรรมนูญแห่งความสุขของคนในตำบล จำนวน 8 ตำบล ที่เป็นร่างแรกของธรรมนูญ คือ ตำบลลำภี ตำบลแม่นางขาว ตำบลบางม่วง ตำบลเหมาะ ตำบลท่าอยู่ เทศบาลเมืองพังงา ตำบลโคกเจริญ ตำบลเกาะยวน้อย และเกิดข้อตกลงของตำบลแห่งความสุขอีก 8 ตำบล คือตำบลธมณีย์ ตำบลบางนายสี ตำบลทุ่งมะพร้าว ตำบลตากแดด ตำบลคุระ ตำบลมะลู่ย ตำบลคลองเคียน ตำบลเกาะยาวใหญ่
- เกิดการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของชุมชนในชนบท การแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยของชุมชนเมือง การจัดสวัสดิการชุมชน การจัดการภัยพิบัติโดยชุมชน ฯลฯ ที่เป็นกระบวนการพัฒนาของภาคประชาชนในพื้นที่ 50 ตำบล/เทศบาล

ตัวอย่างธรรมนูญจัดการตนเอง ที่ร่างโดยสภาพลเมืองจังหวัดพังงา

(ร่างแรก)

ธรรมนูญ (ข้อตกลง) พังงาแห่งความสุข

หมวดที่ ๑

หมวดทั่วไป

ข้อ ๑ ธรรมนูญนี้เรียกว่า "ธรรมนูญ พังงาแห่งความสุข "

ข้อ ๒ ธรรมนูญนี้ให้มีผลให้ใช้กับประชาชน หน่วยงาน องค์กร กองทุน กลุ่มของชุมชนในพื้นที่จังหวัดพังงา และบุคคล หน่วยงาน องค์กร กลุ่มชุมชน องค์กร อื่นๆ รวมทั้งประชากรแฝง ที่มาดำเนินกิจกรรมภายใน พื้นที่จังหวัดพังงา

นิยามศัพท์

ข้อ ๓ ในธรรมนูญนี้

“สวัสดิการชุมชน” หมายความว่า กองทุนสวัสดิการต่างๆ ในชุมชนที่จัดตั้งขึ้น เพื่อการออม การกู้ และการจัดสวัสดิการช่วยเหลือแก่ผู้เป็นสมาชิกในชุมชน

“องค์กรชุมชน” หมายความว่า กลุ่มประชาชน กลุ่มบุคคลที่รวมตัวกันเพื่อแก้ไขปัญหา คุ้มครอง พิทักษ์และรักษาสิทธิประโยชน์ของประชาชนในชุมชนนั้นๆ

“กฎ กติกา ข้อบังคับจังหวัด” หมายความว่า ข้อตกลงร่วมหรือข้อสัญญาของคนในจังหวัดที่จะทำหรือไม่ทำสิ่งใดเพื่อประโยชน์สุขของคนในจังหวัด พังงา

“การมีส่วนร่วม” หมายความว่า ประชาชน องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน มีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับประโยชน์

“อบายมุข” หมายถึง ยาเสพติด การพนัน เช่น หวย บ่อนการพนัน

“ภัยพิบัติ” หมายถึง ภาวะน้ำท่วม ดินถล่ม ดินสไลด์ พายุ

“ระบบฐานข้อมูล” หมายความว่า การจัดเก็บข้อมูลด้านต่างๆ ที่ต้องการให้เป็นระบบ เพื่อง่ายต่อการนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์และมีการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยอย่างต่อเนื่อง

“ที่ดินที่ทำกิน” หมายความว่า ที่ดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์เพื่อการทำมาหากิน ประกอบอาชีพ

“เศรษฐกิจพอเพียง” หมายความว่า แนวทางการปฏิบัติที่ยึดหลักสายกลางเพื่อดำเนินชีวิตให้บรรลุเป้าหมายทั้ง ๔ ด้าน คือ ทางกาย จิตใจ ปัญญา และสังคมสิ่งแวดล้อมโดยใช้หลักธรรมและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้หมู่บ้านอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขแบบยั่งยืน

“การจัดการศึกษา” หมายความว่า การพัฒนาให้ ความรู้ การศึกษาเล่าเรียน เพื่อให้ได้ความรู้และนำความรู้มาใช้ในชีวิตประจำวัน

“เครือข่าย” หมายความว่า หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรกลุ่มชุมชน ที่ร่วมกันดำเนินงานกิจกรรมเพื่อสร้างประโยชน์และความสุขในพื้นที่จังหวัดพังงา

หมวดที่ ๒

จัดตั้งเครือข่ายองค์กรชุมชนโดยการมีส่วนร่วม ผลักดัน ให้เกิด ธรรมนูญ " จังหวัดจัดการตนเอง"

ข้อ ๔ เปิดเวทีสาธารณะ เพื่อสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ร่วมกันสร้างสุขของคนใน จังหวัดพังงา ให้เป็น ธรรมนูญ "พังงาจัดการตนเอง" ให้หน่วยงาน ภาครัฐและองค์กรชุมชน ประชาชน ในพื้นที่ จังหวัดพังงา ร่วมกันเสนอ ข้อบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับ " จังหวัดพังงาจัดการตนเอง" เพื่อให้เป็นข้อกำหนดบังคับใช้ต่อไป

ข้อ ๕ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรหลักในการสนับสนุนงบประมาณ โดยมีสภาองค์กรชุมชนและ เครือข่ายภาคประชาสังคมเป็นผู้ประสานกลุ่มภาคีทุกเครือข่ายเข้าร่วม

ข้อ ๖ มีกลไกการทำงานร่วมด้านนโยบายสาธารณะ และส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติการ สู่การสร้างพังงาแห่ง ความสุขอย่างต่อเนื่อง

หมวดที่ ๓

สร้างระบบสวัสดิการและหลักประกันความมั่นคง

ข้อ ๗ จัดตั้งกองทุนสวัสดิการและหลักประกันความมั่นคงด้านสุขภาพโดยถ้วนหน้าและยั่งยืน

ข้อ ๘ ให้หน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณในการเสริมสร้างความเข้มแข็ง ของระบบสวัสดิการและหลักประกันความมั่นคงด้านสุขภาพโดยถ้วนหน้าและยั่งยืน

ข้อ ๙ ร่วมกันสร้างสุขภาวะภายใต้ปรัชญาการดำเนินงาน เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาค ส่วนเพื่อสุขภาพอย่างทั่วถึง

ข้อ ๑๐ จังหวัดพังงาจัดให้มีสวัสดิการตั้งแต่แรกเกิดจนตายโดยผ่านกระบวนการสภาองค์กรชุมชน หรือกองทุน สวัสดิการชุมชนเป็นฐานเพื่อ คุณภาพชีวิตที่ดี ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ อย่างทั่วถึงและยั่งยืน

หมวดที่ ๔

การจัดการเรื่องภัยพิบัติในชุมชนแบบมีส่วนร่วม

ข้อ ๑๑ ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดพังงา จัดตั้งงบประมาณในการสนับสนุนการขับเคลื่อนแผนเตรียมพร้อม รับมือภัยพิบัติในระดับตำบลทุกตำบล

ข้อ ๑๒ จังหวัดพังงาสนับสนุนงบประมาณและการเชื่อมโยงเครือข่ายเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติระดับจังหวัด ป้องกันบรรเทาสาธารณภัย ร่วมกับ หน่วยงานรับผิดชอบและที่เกี่ยวข้องร่วมกันจัดทำแผนซ้อมรับมือภัยพิบัติ

ข้อ ๑๓ ให้มีการร่วมกันจัดตั้งกองทุนสวัสดิการภัยพิบัติหรือกองทุนผู้ประสบภัยพิบัติ

ข้อ ๑๔ สร้างเครือข่ายอาสาสมัครป้องกันภัยพิบัติให้มีครบทุกพื้นที่

ข้อ ๑๕ พัฒนาศักยภาพอาสาสมัครป้องกันภัยพิบัติ ในทุกด้าน ให้ความรู้ ความเข้าใจการเตรียมความพร้อมรับ ภัยพิบัติให้สามารถช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นได้

ข้อ ๑๖ จัดให้มีการซ้อมแผนป้องกันภัยพิบัติอย่างต่อเนื่องทุกปี

หมวดที่ ๕

พัฒนาบุคลากรสร้างความเข้มแข็ง ด้านสถาบันชาติ ศาสนาและครอบครัว

ข้อ ๑๗ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับการกำหนดทิศทางเพื่อสร้างความเข้มแข็งด้านสถาบันชาติ ศาสน์
กษัตริย์

ข้อ ๑๘ ให้มีการร่วมกันจัดตั้งศูนย์คุณธรรม จริยธรรมในพื้นที่จังหวัดพังงาทุกพื้นที่

หมวดที่ ๖

กำหนดมาตรการควบคุมสิ่งเสพติดที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและปลอดภัยชุมชน

ข้อ ๑๙ กำหนดนโยบาย "จังหวัดพังงาปลอดภัยและสิ่งเสพติดถาวร" โดยหน่วยงานภาครัฐเป็นหลักและ
ภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนร่วมกันกำหนดแนวทางและนโยบายเพื่อถือปฏิบัติ

ข้อ ๒๐ มีมาตรการดำเนินการโดยมีหน่วยงานภาครัฐและภาคีเครือข่าย ประชาชน ร่วมวางแผนดำเนินการอย่าง
จริงจัง

ข้อ ๒๑ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการเฝ้าระวังและดูแลสอดส่อง ติดตามข้อมูลอบายมุขและสิ่งเสพ
ติด

ข้อ ๒๒ ให้มีกฎ กติกา ข้อบังคับและบทลงโทษของพื้นที่แก่ผู้ทำผิดอย่างจริงจังอย่างจริงจังและเท่าเทียมกันโดย
ไม่มีข้อยกเว้น

ข้อ ๒๓ หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนงบประมาณ ให้มีการปฏิบัติเพื่อสร้างพังงา ปลอดภัยอบายมุข และสิ่งเสพติด
อย่างยั่งยืน

หมวดที่ ๗

มีการประกันราคาพืชผลทางการเกษตร

ข้อ ๒๔ ให้หน่วยงานภาครัฐร่วมกับเครือข่ายองค์กรชุมชนร่วมกันกำหนดมาตรการในการประกันราคาพืชผลทาง
การเกษตร เพื่อให้การช่วยเหลือเกษตรกรให้มีรายได้ที่แน่นอน

ข้อ ๒๕ ให้มีตลาดกลาง รองรับสินค้าการเกษตร เพื่อแก้ปัญหาราคาตกต่ำ

ข้อ ๒๖ ให้หน่วยงานภาครัฐร่วมภาคเอกชนจัดทำแผนการส่งเสริมการทำเกษตรพอเพียงในทุกพื้นที่เพื่อเป็น
ต้นแบบ

หมวดที่ ๘

การจัดการศึกษา

ข้อ ๒๗ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์กรชุมชน ส่งเสริมสนับสนุนการให้ความรู้แก่ ผู้นำชุมชน เด็กเยาวชน และ
ประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับการศึกษาที่ดี และมีความรู้คุณธรรมอย่างทั่วถึง

หมวดที่ ๙ เศรษฐกิจพอเพียง

ข้อ ๒๘ ต้องสนับสนุนและส่งเสริมความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเป็นตัวอย่างด้านการผลิตเองใช้เองอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อ ๒๙ ร่วมกันส่งเสริมให้เกิดสัมมาอาชีพและการพึ่งพาตนเองให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ ในจังหวัด ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อ ๓๐ สนับสนุนการตลาดผลผลิตและผลิตภัณฑ์ของชุมชนในพื้นที่จังหวัดพังงาและร่วมกันบริโภคผลผลิตที่เป็นของชาวจังหวัดพังงา

หมวดที่ ๑๐ การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ข้อ ๓๑ ให้จังหวัดกำหนดแนวทางและมาตรการ ในการบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบโดยวิถีสวนชุมชนและหน่วยงานเกี่ยวข้องให้ถูกต้องและใช้กฎหมายอย่างจริงจัง

ข้อ ๓๒ ให้มีการฟื้นฟูความสมบูรณ์ของป่าชายเลนและทรัพยากรธรรมชาติ

ข้อ ๓๓ กำหนดแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลแบบบูรณาการและยั่งยืนโดยมีหน่วยงานภาครัฐและเอกชนร่วมกัน

ข้อ ๓๔ ตั้งกฎ กติกาชุมชนในดูแลรักษาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนให้ชัดเจนและถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

ข้อ ๓๕ ให้จังหวัดร่วมกับหน่วยงานหลักกำหนดพื้นที่เพิ่มแหล่งเพาะพันธุ์ สัตว์น้ำ ห้ามใช้เครื่องมือจับสัตว์น้ำ

ข้อ ๓๖ การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมควรมีการบูรณาการและวางแผนพัฒนาแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกันในทุกภาคส่วนให้เกิดความยั่งยืน อย่างจริงจัง

ข้อ ๓๗ มีมาตรการห้ามไม่ให้มีการสร้างสิ่งปลูกสร้างปิดบังภูมิทัศน์และบรรยากาศที่สวยงาม

ข้อ ๓๘ กำหนดแนวทางในการพัฒนาที่ดิน/ที่อยู่อาศัย/ที่ทำกินตามวิถีชีวิตและความต้องการในการทำประโยชน์ที่ดินเพื่อการประกอบอาชีพให้ชัดเจน

ข้อ ๓๙ ประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

ข้อ ๔๐ การจัดการที่ดินที่ทำกินและที่อยู่อาศัย

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๔๑ การแก้ไขเพิ่มเติมธรรมนูญฉบับนี้ ให้กระทำโดยขั้นตอนเดียวกับการจัดทำหรือกระทำโดยสมาชิกชาวพังงาแห่งความสุข ที่จัดขึ้น โดยต้องเสนอหลักการและเหตุผลประกอบที่ชัดเจนและผ่านการปรึกษาหารือกับคณะกรรมการอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง และแจ้งวาระดังกล่าวแก่สาธารณชน

จากการเมืองสมานฉันท์สู่สภาพเมืองตำบลควนรู

โดย สมนึก หนูอินทร์/สามารถ สุขบรรจง

1. ข้อมูลพื้นฐาน

ตำบลควนรูมีทั้งหมด 9 หมู่บ้าน มีประชากรจำนวน 6,072 คน โดยมี นายศักดิ์ชัย พูลผล กำนัน แหนบทองคำ เป็นกำนัน นายถัน จุลนวล เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และ นายสมนึก หนูเงิน เป็นประธานสภาองค์กรชุมชน

สภาพพื้นที่และการใช้ประโยชน์

ตำบลควนรู มีเนื้อที่ประมาณ 24,394 ไร่ หรือ 44.13 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ใช้ในการทำเกษตร 15,266 ไร่ ได้แบ่งใช้ประโยชน์ดังนี้ ทำข้าวนาปี ข้าวนาปรัง พืชฤดูแล้ง 7,950 ไร่ ยางพารา 6,434 ไร่ ไม้ผล 65 ไร่ นอกนั้นเป็นไม้ยืนต้น ไร่นาสวนผสม ที่อยู่อาศัย เลี้ยงโค สุกร ไก่ เป็ด อื่นๆ

สภาพเศรษฐกิจชุมชน

ประชากรตำบลควนรูมีอาชีพหลักคือ กรีดยางและทำนา ส่วนอาชีพรอง คือ รับจ้างโรงงาน ค่าขายรายได้ โดยมีเกณฑ์เฉลี่ยรายได้ของประชากรในตำบล ควนรู คิดเฉลี่ย 45,000 บาท/คน

การทำงานพัฒนาของกลุ่มเครือข่ายองค์กรชุมชน มีกลุ่มเครือข่ายองค์กรชุมชน ที่ทำงานด้านเด็กเยาวชน กลุ่มอาชีพ องค์กรการเงิน สวัสดิการชุมชนฯลฯ 13 เครือข่าย 101 องค์กร

2. สถานการณ์ความขัดแย้งของชุมชนก่อนปี 2544

ตำบลควนรู อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา เหมือนกับตำบลทั่วไปที่มีการเลือกตั้งในทุกระดับ ตั้งแต่ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน องค์การบริหารส่วนตำบล ไปจนถึงเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กระบวนการเลือกตั้งก่อนปี 2544 ได้ก่อให้เกิดความขัดแย้ง สร้างความแตกแยกของคนตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน และตำบลเพราะเมื่อใดที่มีการเลือกตั้ง ก็ต้องมีการแข่งขันและมีการต่อสู้ทางการเมืองที่รุนแรงและผลที่ตามมาหลังการเลือกตั้งคือความแตกแยกของคนในชุมชน บทเรียนของความแตกแยกของคนควนรู เช่นผลพวงจากการเลือกตั้งในปี 2531 และ 2533 ที่มีการเลือกตั้งกำนัน มีการแข่งขันกันสูง ผู้สมัครต่างยึดในศักดิ์ศรี แพ้ไม่ได้ ต่างต่อสู้ดิ้นรนเพื่อหาคะแนนเสียงสนับสนุนตนเอง ทั้งที่ต่างฝ่ายก็เป็นเครือญาติกัน เกิดการทะเลาะวิวาทกันอย่างรุนแรง ผลพวงจากการเลือกตั้งครั้งนั้นได้สร้างความขัดแย้งและความริ้วรานในหมู่เครือญาติอย่างชัดเจน ส่งผลให้ชาวบ้านเริ่มเบื่อหน่ายต่อระบบการเลือกตั้งที่เกิดขึ้น มีการจับกลุ่มกันวิพากษ์ และวิเคราะห์ถึงผลที่เกิดขึ้นอันไม่เป็นผลดีต่อชุมชน นับเป็นจุดเริ่มต้นที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในเวลาต่อมา

3. ผู้มีจิตสาธารณะทุกฝ่ายในตำบลช่วยสร้างการเมืองสมานฉันท์

จุดเปลี่ยนสำคัญ ของตำบลควนรู ได้เกิดขึ้นในปี 2544 หลังจากการสั่งสมความรู้ เรียนรู้ ถึงกระบวนการพัฒนาชุมชนในการสร้างความสมานฉันท์ มีวงเล็กๆสรุปบทเรียนแล้วค่อยๆขยายวงกว้างออกไป เงื่อนไขสำคัญคือ การที่มีผู้อาวุโสในชุมชนที่มีวิสัยทัศน์ ไหว่กว้าง มีการเปิดโอกาสให้ชาวชุมชนได้เข้ามาร่วม แลกเปลี่ยนความคิด เมื่อมีการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นครั้งใหม่ชาวชุมชนควนรูใช้กระบวนการคัดสรรผู้นำทางการ โดยผ่านวงพูดคุยแลกเปลี่ยนปรึกษาหารือของคนในชุมชน เมื่อได้ฉันทามติเป็นที่เห็นพ้องร่วมกัน จึงให้ผู้ที่ได้รับการเห็นชอบจากการหารือของชุมชนเป็นผู้ลงสมัครเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแต่เพียงผู้เดียว โดยที่ไม่มีการแข่งขัน จุดเปลี่ยนครั้งด้วยก็ด้วยทุนทางสังคมของควนรู ที่มีผู้นำชุมชน ครู และชาวบ้านที่มีจิตสำนึกสาธารณะรักถิ่นฐานไม่ยอมเห็นความริวฉฉวนในชุมชนเกิดขึ้น จนก่อเป็นพลังหนุนไปสู่การสร้าง ความร่วมมือ

การเลือกตั้ง ปี 2544 คนควนรูจึงมีส่วนในการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะสมัคร อบต.ชาวบ้านรู้ว่าใครเป็นอย่างไร ใครเหมาะที่จะเป็นนายกอบต.หรือไม่ จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ว่าใครควรสมัคร แต่หากผู้ประสงค์ จะสมัครคนใดไม่ฟังมติของชาวบ้าน ก็ลงสมัครได้แต่พอลงคะแนนเสียง ทุกคนจะทะเลาะกันให้กับคนที่ตน เห็นสมควรและมีฉันทามติไปแล้วที่สำคัญผู้สมัครทุกคนต้องเขียนใบลาออกไว้เรียกว่า “ตายก่อนเกิด” เพราะถ้าทำอะไรไม่ถูกไม่ควรใบลาออกที่เขียนไว้จะถูกนำมาใช้ทันที

นายถัน จุลนวล นายก อบต.ควนรู กล่าวว่าที่ตำบลควนรูสามารถสร้างการเมืองในระบบเลือกตั้งใน มิติใหม่ได้น่าจะมีเหตุผลอยู่ 3 ประการ อย่างแรกคือคนควนรูต่างเป็นญาติพี่น้องกันหากสืบสาวราวเรื่องแล้วมี อยู่เพียง 5-6 ตระกูลเท่านั้น มีการแต่งงานไขว้กันไปมาทั้งหมดจึงเหมือนญาติกัน มีความผูกพันกันค่อนข้าง เหนียวแน่น ประการที่สองแกนนำในตำบลที่มีบทบาทอยู่ในขณะนี้ ล้วนเป็นผู้มีการศึกษาหรือเป็นลูกหลานของ คนควนรูที่มีความรู้ เห็นโลกภายนอกมาพอสมควรต่างก็เป็นคนที่เคยติดกับดัก ตระหนักถึงความเจ็บปวดที่ ได้รับจากการเมืองระบบเลือกตั้ง ที่สำคัญคนกลุ่มนี้เป็นลูกศิษย์อาจารย์เดียวกัน ประการสุดท้ายน่าจะเป็น เหตุผลที่มีน้ำหนักมากที่สุด ก็คือการเมืองใหม่ที่ควนรูมีฐานที่เข้มแข็งของขบวนการองค์กรชุมชนในควนรู ซึ่งใช้ เวลาในการบ่มเพาะมาไม่น้อยกว่า 20 ปีเริ่มจากการมีกลุ่มออมทรัพย์ พัฒนาไปสู่การทำสวัสดิการ การฟื้นฟู ศิลปวัฒนธรรมและกิจกรรมอื่นๆที่หลากหลาย ซึ่งในระยะต่อมากลุ่มองค์กรชุมชนที่หลากหลายนี้ได้เชื่อมโยง กันเป็นเครือข่ายองค์กรชุมชนควนรู พัฒนาไปสู่ศูนย์ประสานงานองค์การชุมชนตำบลควนรู และท้ายที่สุดได้จัด แฉ่งจัดตั้งเป็นสภาองค์กรชุมชนตำบลควนรูตาม พ.ร.บ.สภาองค์กรชุมชน ปี 2551 ในที่สุด จึงพูดได้เต็มปากว่า การเมืองใหม่ ที่ควนรูเกิดจากการมีฐานของการเมืองอันหมายถึงองค์กรชุมชนที่เข้มแข็งนั่นเอง

4. การเมืองสมานฉันท์ของคนตำบลควนรู

มีการปกครองแบบบูรณาการของสามขาของท้องถิ่น ท้องที่ สภาองค์กรชุมชน เรียกว่า การเมือง ประองตอง การเมืองสมานฉันท์ “การสร้าง การมีส่วนร่วม ในการพัฒนาตำบล” โดยนายกและทีมองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้าใจเข้าใจถึงปัญหาและความต้องการของประชาชน ควบคู่กับการบริหารด้วยหลัก

มีวิธีการและกระบวนการทำงานเกิดขึ้นจากการฉีกกำลังของคนควนรูที่ประกอบด้วยภาคส่วนต่างๆ ทั้งท้องถิ่น ท้องที่ และองค์กรชุมชน รวมกันเป็นพลัง 3 ขาเพื่อขับเคลื่อนภารกิจต่างๆ ของชุมชนหมู่บ้าน และตำบล ด้วยการใช้แผนแม่บทชุมชนเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานเบื้องต้น และต่อมาได้มีการพัฒนาเพื่อเสริมศักยภาพชุมชน ด้วยการเพิ่มกระบวนการสร้างพลังของผู้นำ สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน เปิดพื้นที่ความคิด และให้คนในชุมชนมีพื้นที่ในการทำกิจกรรมร่วมกันทางสังคมมากยิ่งขึ้นตามลำดับ รวมทั้งการส่งเสริมให้คนในชุมชน ได้เห็นถึงความสำคัญทางด้านประเพณีวัฒนธรรม เพื่อสืบสานวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นในปัจจุบัน และสืบทอดสู่คนรุ่นหลัง โดยการสร้างแหล่งเรียนรู้ให้แก่ประชาชนทุกช่วงวัย ในชุมชนได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ภายใต้แนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้ เพื่อที่จะนำพาสังคมควนรูไปสู่วิสัยทัศน์ที่ได้กำหนดร่วมกันว่าเราจะ **“ยึดชุมชนเป็นศูนย์กลาง เปิดกว้างทางความคิด สร้างเสริมเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยเรียงภูมิปัญญา พัฒนาคุณธรรม”** องค์กรบริหารส่วนตำบลควนรู ได้ค้นพบแนวคิดของการพัฒนาเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง ได้อย่างชัดเจน ว่าประกอบด้วย 5 แนวทาง คือ 1. สานพลังผู้นำ 2. สืบสานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น 3. สร้างการเรียนรู้ 4. สร้างการมีส่วนร่วม 5. เสริมสร้างเศรษฐกิจพอเพียง

พร้อมระบบการปรึกษาหารือและมีฉันทามติในการเลือกผู้นำท้องถิ่น ท้องที่ แทนระบบการเลือกตั้ง โดยปกติทั่วไปของประชาชนตำบลควนรู เป็นตัวชี้วัดสำคัญของการเมืองสมานฉันท์ ช่วยลดความขัดแย้งทางการเมืองและความแตกแยกของชุมชนท้องถิ่น เป็นส่งเสริมประชาธิปไตยทางตรงและประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ

5. สภาประชาชนเวทีกลางเพื่อการพัฒนาสู่สมัชชาพลเมือง

- **ศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนตำบลควนรู** หลังจากการเลือกตั้งท้องถิ่นของตำบลควนรูในปี 2544 ขบวนการประชาสังคมควนรูเริ่มคึกคัก กรมการพัฒนาชุมชนและชุมชนร่วมกันก่อตั้งศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนระดับตำบล (ศอชต.) มีเครือข่ายที่ร่วมกระบวนการขององค์กรชุมชนเข้มแข็ง 11 องค์กรในตำบลในช่วงแรก องค์กรชุมชนทั้งหมดรวมตัวกันในรูปเครือข่ายที่มีศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนระดับตำบล ประสานการทำงานและประชุมเป็นประจำทุกเดือนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกำนันผู้ใหญ่บ้าน
- **สภาองค์กรชุมชนและสภาประชาชนตำบลควนรู** ในปี 2551 มีการแจ้งจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบลควนรู ตามพ.ร.บ.สภาองค์กรชุมชน ศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนและสภาองค์กรชุมชน จึงได้ทำหน้าที่เสมือนสภาประชาชน มีเวทีพูดคุยปรึกษาหารือ เรียนรู้ร่วมกันของผู้นำ กลุ่ม องค์กรเครือข่าย ตลอดทั้งประชาชน ในหมู่บ้าน ตำบล โดย ศอชต. และสภาองค์กรชุมชน ร่วมกันวางกติกาข้อตกลงในการดำเนินการของสภาประชาชน อาศัยประกาศกระทรวงมหาดไทย พ.ศ.2551 ว่าด้วยการดำเนินงานศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชน และพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ.2551 **เป็นเครื่องมือ** ในการพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน ส่งเสริมและสนับสนุน ให้สมาชิกองค์กรชุมชนอนุรักษ์ หรือฟื้นฟูจารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของชุมชนและชาติ

การส่งเสริมและสนับสนุน ให้สมาชิกองค์กรชุมชน ร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานของรัฐ ในการจัดการการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติอย่างยั่งยืน โดยทำหน้าที่เป็นแกนกลาง เชื่อมโยง โดยร่วมกันจัดโครงสร้างการบริหารจัดการศูนย์ มีการคัดเลือกและการประชุมร่วมร่วมกันของทุกภาคส่วนทุกวันที่ 20 ของเดือน โดยมีกรอบในการนำเสนอทุกเรื่อง เพื่อการนำไปสู่เป้าหมายเดียวกัน และร่วมกันกำหนดบทบาทลักษณะผู้นำท้องถิ่นอีกด้วย โดยลักษณะผู้นำที่ชุมชนคาดหวังต้องการคือ มีความเด่นชัดในการเสียสละ ทำงานเพื่อองค์กรเพื่อชุมชน

โดยในปัจจุบันมีกลุ่มเครือข่ายองค์กรที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบลและเป็นสมาชิกของสภาองค์กรชุมชน จำนวน 13 เครือข่าย 101 กลุ่ม/องค์กร **ประสานการทำงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** กำหนด **ผู้ใหญ่บ้าน ภายใต้ 8 ระบบงานพัฒนาที่สำคัญ** คืองานบริหารจัดการตำบล งานเรียนรู้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน งานความมั่นคงทางอาหารและสัมมาชีพ งานบริหารจัดการทุนในแนวทางพึ่งตนเอง งานเศรษฐกิจชุมชน งานสวัสดิการ งานด้านเด็กเยาวชน สตรี และงานดูแลสุขภาพ

● **สภาพลเมืองตำบลควนรู**

ในกระแสการปฏิรูปประเทศไทย (เดือนตุลาคม 2557-ปัจจุบัน) ที่ขบวนภาคประชาชนทุกภาคได้เสนอให้เพิ่มอำนาจที่ 4 ในรัฐธรรมนูญ คืออำนาจประชาชน ควบคู่กับอำนาจบริหาร อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจตุลาการ รูปแบบอำนาจของประชาชนคือ สมัชชาสภาพลเมืองในระดับตำบล จังหวัด ส่งผลให้แกนนำในตำบลควนรูทั้งองค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ท้องที่และภาคส่วนต่างๆ ได้มีการปรึกษาหารือถึงแนวทางการจัดตั้งสภาพลเมืองตำบลควนรู เพราะเห็นว่าการดำเนินงานพัฒนาของตำบลควนรูที่ผ่านมา ได้มีระบบการบริหารจัดการเพื่อให้ตำบลมีความเข้มแข็งภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั้งท้องถิ่น ท้องที่ ชุมชน องค์กรชุมชน วัด โรงเรียน ด้วยระบบปรึกษาหารือและกำหนดแนวทางการพัฒนาร่วมกันอย่างเข้มแข็งมาตั้งแต่ปี 2544 จึงมีข้อสรุปร่วมของแกนนำชุมชน ถึงการดำเนินงานพัฒนาตำบลที่ส่งเสริมการมีพื้นที่กลางของภาคพลเมืองในตำบลควนรู ให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น สร้างการรับรู้และเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับประชาชนอย่างกว้างขวาง จึงได้กำหนดแนวทางการจัดตั้งสภาพลเมืองตำบลควนรู ดังนี้

เหตุผลที่ต้องมีสภาพลเมือง

จากทุนเดิมของตำบลควนรูที่มีอยู่ แม้จะเป็นรูปธรรมของสภาประชาชน สภาองค์กรชุมชน แต่ยังไม่สามารถจัดการปัญหาได้ครอบคลุมยังมีข้อจำกัดอยู่หลายประการ เช่น ศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชน สภาองค์กรชุมชน เป็นองค์กรที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายของแต่ละหน่วยงาน การดำเนินการยังต้องยึดกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับเป็นหลัก ส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำ ในสิทธิ เสรีภาพและความไม่เป็นอิสระในการดำเนินงาน ดังนั้นจึงต้องมีพื้นที่กลางหรือพื้นที่สาธารณะในการพูดคุยของทุกคน ทุกกลุ่ม องค์กร เครือข่าย โดยการพัฒนายกระดับจากทุนเดิมคือสภาประชาชนเป็นสภาพลเมืองตำบลควนรู เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในการระดมความคิดและร่วมกันหาทางออกให้หมู่บ้าน ตำบล สามารถพัฒนาเดินต่อไปได้

เริ่มจากการประชุมแกนนำ

โดยแกนนำ ผู้นำ ตำบลควนรูได้ประชุมหารือเพื่อหาแนวทางในการจัดตั้งสภาพพลเมืองร่วมกับแกนนำ ผู้นำตำบลท่าข้ามซึ่งเป็นเพื่อนเกลอกันและได้นำข้อเสนอจากวงประชุมหารือมาขยายผลต่อในระดับพื้นที่ตำบล เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2557 โดยเชิญแกนนำ ผู้นำที่มีความคิดเห็นในแนวทางเดียวกันในตำบลร่วมพูดคุย วงเล็กๆในการทำความเข้าใจ ตกผลึกทางความคิดเพื่อให้สภาพพลเมืองได้เป็นพื้นที่กลางของคนทุกฝ่าย โดยเน้นผู้ที่มีจิตอาสา ยึดผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก สร้างความเป็นเจ้าของร่วมกัน และมอบภารกิจเพื่อทำความเข้าใจในวงผู้นำท้องถิ่นโดยนายถัน จุลนวล นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลควนรู วงผู้นำท้องถิ่นโดยนายศักดิ์ชัย พูนผล กำนันตำบลควนรูและวงกลุ่มองค์กรชุมชนโดยนายสมนึก หนูเงิน ประธานศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชน สภาองค์กรชุมชนตำบลควนรูและนำมาสรุปบทเรียนร่วมกันเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2557 โดยเชิญตัวแทนทั้ง 3 ฝ่ายๆ ละ 20 คน ร่วมสรุปและกำหนดแนวทางขับเคลื่อนสภาพพลเมืองตำบลควนรู ข้อเสนอสรุปจากที่ประชุมคือ

สภาพพลเมืองตำบลควนรู

หมายถึง พื้นที่ที่กลางหรือพื้นที่สาธารณะที่บุคคล แกนนำ ผู้นำ กลุ่ม องค์กร เครือข่ายที่มีความหลากหลาย มีจิตอาสาเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน คิดได้ พูดเป็น ทำเป็น มาร่วมพูดคุยปรึกษาหารือหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและตัดสินใจบนพื้นฐานความรู้โดยใช้สติปัญญาเป็นฉันทามติร่วมกันซึ่งมีความแตกต่างกับ สภาประชาชนตรงที่คำว่าประชาชนหมายถึงบุคคลทั่วไปใครก็ได้ แต่คำว่าพลเมืองคือพลังหรือกำลังสำคัญของบ้านเมืองที่ต้องคอยปกป้อง ดูแลรักษาและต่างกับศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชน สภาองค์กรชุมชนในที่มาและโครงสร้าง

โครงสร้าง/องค์ประกอบของสภาพพลเมืองตำบลควนรู

มีโครงสร้างที่ยืดหยุ่น ไม่ตายตัว มีความหลากหลาย รวมถึงคณะทำงานสภาพพลเมืองที่มาจากตัวแทนของทุกคนทุกกลุ่ม องค์กร เครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชนที่มีอยู่ในหมู่บ้าน ตำบล ซึ่งในการประชุมครั้งนี้ได้เสนอรายชื่อตัวแทน แต่งตั้งเป็นคณะทำงานชุดแรก ประกอบด้วย

1. นายสมนึก	หนูเงิน	ตัวแทนศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชน/สภาองค์กรชุมชน
2. นายสุเทพ	เซ่งล่าย	ตัวแทนองค์กรการศึกษา
3. นายคำนึ่ง	ศรีสุวรรณ	ตัวแทนองค์กรการศึกษา
4. นายศักดิ์ชัย	พูนผล	ตัวแทนท้องถิ่น
5. นายธีรวิชัย	จันทกุล	ตัวแทนท้องถิ่น
6. นางสุภาพ	กมลเจริญ	ตัวแทนท้องถิ่น
7. นายถัน	จุลนวล	ตัวแทนท้องถิ่น
8. นายสมเกียรติ	จันทสุวรรณ	ตัวแทนท้องถิ่น
9. นายศุภกร	อารมณ	ตัวแทนท้องถิ่น
10. นายนัน	คงสม	ตัวแทนสมาชิกสภาท้องถิ่น
11. นายบุญชอบ	ทองดี	ตัวแทนสมาชิกสภาท้องถิ่น

12. นายสุนัย	เสนวงษ์	ตัวแทนองค์กรสาธารณสุข
13. นางยุพิน	กิตติลีลา	ตัวแทนองค์กรสาธารณสุข
14. นางช้ออน	เสากแก้ว	ตัวแทนองค์กรสตรี
15. นายปรีชา	ขุนচিতร์	ตัวแทนสภาวัฒนธรรม
16. นายไพบุลย์	หนุราช	ตัวแทนภูมิปัญญา
17. นายวรรณะ	ขุนเคื้อ	ตัวแทนองค์กรการเงิน
18. นายยงยุทธ	แสงพรหม	ตัวแทนผู้พิการ
19. พ.ต.อ.ติเม	อินทะสระระ	ตัวแทนศูนย์พิทักษ์สิทธิคุ้มครองผู้บริโภค
20. พระครูสิริญาณวิมล		ตัวแทนองค์กรศาสนา
21. นายปาฎิหารีย์ บุญรัตน์		ผู้ทรงคุณวุฒิ
22. นายชาคริต	โกขเรือง	ที่ปรึกษา/ทีมวิชาการ
23. นางพิชยา	แก้วขาว	ที่ปรึกษา/ทีมวิชาการ
24. นายศิริพล	สัจจาพันธ์	ที่ปรึกษา/ทีมวิชาการ
25. นายสามารถ	สุขบรรจง	ที่ปรึกษา/ทีมวิชาการ

คุณสมบัติของสมาชิกสภาพลเมือง

1. บุคคล แกนนำ ผู้นำ กลุ่ม องค์กร เครือข่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน
2. มีจิตอาสา/อยากช่วยเหลือ
3. คิดเป็น พูดเป็น ทำเป็น
4. คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก

บทบาท/ภาระหน้าที่

1. ประสานงาน ส่งเสริม สนับสนุนและแสวงหาความร่วมมือกับภาคีทุกภาคส่วน
2. จัดกระบวนการเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับเวที่ย่อย เวทีใหญ่
3. แนะนำ แสดงความคิดเห็นและจัดทำข้อเสนอ ต่อการปฏิรูปในระดับตำบล อำเภอ จังหวัดและระดับชาติ
4. ร่วมดำเนินการและพัฒนาตำบลเป็นพื้นที่จัดการตนเอง

แนวทางการดำเนินงาน

1. วางกติกา ข้อบังคับสภาพลเมือง จัดทำแผนปฏิบัติการ
2. เปิดเวที่ย่อยระดับหมู่บ้านทั้ง 9 หมู่บ้าน และ เวทีระดับตำบล เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ
3. ตั้งคณะทำงานยกร่างข้อบัญญัติ เรื่องสภาพลเมือง
4. เปิดเวทีรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะ เวทีสาธารณะ
5. ผลักดันการออกข้อบัญญัติตำบล ว่าด้วยเรื่อง สภาพลเมืองตำบลควนรู เพื่อนำสู่การปฏิบัติบังคับใช้

ประโยชน์ที่จะได้รับ

สภาพพลเมืองตำบลควนรู เป็นเวทีกลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็น เสนอแนะ ตลอดถึงตรวจสอบ ติดตามประเมินผลการดำเนินงาน เป็นการถ่วงดุลอำนาจการบริหารและอำนาจนิติบัญญัติ เป็นสภาที่ปรึกษาในการกำหนดทิศทางการพัฒนาตำบลในทุกๆ ด้านทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองเป็นการจัดการตนเองโดยคนในชุมชนเพื่อชุมชนดังประโยคที่ว่า **ไม่มีใครสร้างชุมชนเข้มแข็งได้ นอกจากคนในชุมชนเอง**

ผลลัพธ์สำคัญของของภาคพลเมืองต่อการพัฒนาตำบลควนรู ระหว่างปี 2544-2558

1. มีรูปธรรมของการเมืองแบบสมานฉันท์ ด้วยระบบการปรึกษาหารือและมีฉันทามติในการเลือกผู้นำท้องถิ่น ท้องที่ แทนระบบการเลือกตั้งโดยปกติทั่วไป ช่วยลดความขัดแย้งทางการเมืองและความแตกแยกของชุมชนท้องถิ่น เป็นส่งเสริมประชาธิปไตยทางตรงและการปรึกษาหารือ และการปกครองแบบบูรณาการโดยชุมชนมีส่วนร่วม ระหว่าง ท้องถิ่น ท้องที่ สภาองค์กรชุมชน เรียกว่า การเมืองปรองดอง หรือการเมืองสมานฉันท์

2. มีเวทีกลางของการมีส่วนร่วม ในการปรึกษาหารือและกำหนดทิศทางการพัฒนาชุมชนตำบลขององค์กรชุมชน ท้องถิ่น ท้องที่ ครู และผู้นำศาสนา มีศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชน ที่พัฒนาต่อเนื่องสู่สภาองค์กรชุมชน สภาประชาชน และกำลังพัฒนาเป็นพื้นที่กลางที่เข้มแข็งมากขึ้นคือสภาพพลเมืองตำบลควนรู

3. เป็นตำบลแห่งการเรียนรู้และสร้างรูปธรรมงานพัฒนา โดยทุกภาคส่วนในตำบลมีความเชื่อและร่วมลงมือเพื่อพัฒนาและเรียนรู้ภายใต้งานพัฒนาตำบล 8 ด้าน มีรูปธรรม 30 แห่งเรียนรู้ดังนี้

1.) ระบบการบริหารจัดการตำบล

1.1 แหล่งเรียนรู้สภาประชาชนเป็นเวทีหนุนเสริมและประเมินผล

1.2 แหล่งเรียนรู้การเมืองภาคพลเมืองแนวคิดเรื่อง การรู้จักสิทธิของตัวเอง ซึ่งมาจากแผนแม่บทชุมชน

1.3 แหล่งเรียนรู้ ศ.ร.ปภ. เกิดจากแนวคิดการพึ่งตนเองจากแผนแม่บท

1.4 แหล่งเรียนรู้เครือข่ายผู้นำเป็นผู้ทำให้เกิดแผนแม่บทชุมชน และแผนแม่บทชุมชน ทำให้เกิดศักยภาพมากขึ้น

1.5 แหล่งเรียนรู้สื่อชุมชน (สถานีวิทยุชุมชนชน) ได้แนวคิดแผนเรียนรู้จากแผนแม่บทชุมชน

2.) ระบบเรียนรู้สู่ความยั่งยืน

- แหล่งเรียนรู้กลุ่มยุทธศาสตร์ ร.ร. ชุมชนบ้านโคกค้าย เกิดจากแนวคิดในแผนแม่บทชุมชน ให้อย่างไรได้เรียนรู้วิถีเกษตรเช่น หลักเศรษฐกิจพอเพียง

- แหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญา วัฒนธรรมชุมชน (วัดไทรใหญ่)เกิดจากการเก็บข้อมูลชุมชน ในการจัดทำแผนแม่บทชุมชน จึงทำให้เกิดสำนึกในภูมิปัญญาของชุมชน

- แหล่งเรียนรู้ศูนย์ปฏิบัติการที่พิภพสงฆ์เกาะบก ในการจัดทำแผนแม่บทชุมชน เกิดจากการค้นพบแนวทางการแก้ปัญหาสังคม ต้องอาศัยคุณธรรม ต้องใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา

- แหล่งเรียนรู้พลังงานชุมชนเกิดจากการค้นพบการทำแผนแม่บทชุมชน

3.) ระบบเรียนรู้ความมั่นคงทางอาหารและสัมมาชีพเกิด จากแนวความคิดพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน จึงเกิดแหล่งเรียนรู้ทั้ง 6 แห่ง (แหล่งเรียนรู้ธนาคารอาหารชุมชน , แหล่งเรียนรู้กลุ่มน้ำพริกสมุนไพรร , แหล่งเรียนรู้ศูนย์ส่งเสริมการผลิตข้าวชุมชนบ้านหนองโสน , แหล่งเรียนรู้โรงผลิตขนมจีนชุมชน , แหล่งเรียนรู้โรงสีข้าวชุมชน , แหล่งเรียนรู้ศูนย์เรียนรู้สวนสมรม)

4.) ระบบบริหารจัดการทุนเกิดจากแนวความคิดพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน มีแหล่งเรียนรู้ทั้ง 3 แห่ง (แหล่งเรียนรู้เครือข่ายองค์กรการเงิน, แหล่งเรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดิน, แหล่งเรียนรู้กองทุนพัฒนาหมู่บ้าน)

5.) ระบบเศรษฐกิจชุมชน เกิดจากแนวความคิดพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน มีแหล่งเรียนรู้ 4 แห่ง (แหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจครัวเรือน, แหล่งเรียนรู้กลุ่มการเลี้ยงโคขุน , แหล่งเรียนรู้กลุ่มกลองยาว, แหล่งเรียนรู้กลุ่มการทำขนมไทย)

6.) ระบบสวัสดิการชุมชน เกิดจากแนวความคิดพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน จึงเกิดแหล่งเรียนรู้ทั้ง 2 แห่ง (แหล่งเรียนรู้กองทุนสัจจะลดรายจ่ายวันละ 1 บาท , แหล่งเรียนรู้กองทุนสวัสดิการครบวงจร)

7.) ระบบเด็ก เยาวชน และสตรี หลักคิดเรื่องการสืบทอดภูมิปัญญา และเจตนารมณ์ของชุมชนสู่เยาวชน จึงเกิดแหล่งเรียนรู้ทั้ง 2 แห่ง (แหล่งเรียนรู้รู้เด็กและเยาวชนรักถิ่น, แหล่งเรียนรู้กลุ่มอาสาและพัฒนาสตรี)

8.) ระบบการดูแลสุขภาพ เกิดจากแนวคิดแผนแม่บทชุมชนว่าสุขภาพดีไม่มีขาย อยากรู้ได้ต้องดูแลตนเอง จึงเกิดแหล่งเรียนรู้ทั้ง 3 แห่ง (แหล่งเรียนรู้โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (ชมรมกีฬา) , แหล่งเรียนรู้โรงเรียน อสม. (รพ.สต.ควนรู) , แหล่งเรียนรู้ศูนย์พิทักษ์สิทธิผู้บริโภค)

4. การพัฒนาและยกระดับพื้นที่กลางของการมีส่วนร่วมของพลเมือง ในรูปแบบสภาพลเมือง เพื่อประโยชน์สาธารณะของคนในตำบลควนรู

จัดการตนเองด้วยสถาบันการเงินชุมชนที่ตำบลกำแพงเพชร

โดย สมะแอ สามารถ

ตำบลกำแพงเพชร อ.รัตนภูมิ จ.สงขลา มี 11 หมู่บ้าน ประชากร 3,336 ครัวเรือน มีทั้งนับถือศาสนาพุทธและอิสลาม ส่วนใหญ่มีอาชีพทำสวนยางพารา ในช่วงสิบปีที่ผ่านมาปัญหาสาธารณสุขของชุมชนที่สำคัญคือเรื่องที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย เนื่องจากอยู่ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติและที่สาธารณะประโยชน์กว่า 4,528 ไร่ ปัจจุบันมีการแก้ปัญหาที่ดินที่อยู่อาศัยด้วยทุนของชุมชนไปแล้วกว่า 1,000 ครัวเรือน รวมทั้งปัญหานี้สิ้นการลงทุนและประกอบอาชีพ พร้อมวางระบบส่งเสริมการออมและสวัสดิการชุมชนอย่างต่อเนื่อง

กลุ่มองค์กรชุมชนคือรากฐานการพัฒนา

ในตำบลมีกลุ่มองค์กรชุมชนที่หลากหลาย ทั้งกลุ่มออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มสตรี กลุ่มอาชีพ กลุ่มออม.กว่า 80 องค์กร นับเป็นต้นทุนทางสังคมในการพัฒนาและแก้ปัญหาของชุมชนมากกว่าหนึ่งทศวรรษ ปัจจุบันมีกลุ่ม องค์กรที่ร่วมจัดตั้งเป็นสภาองค์กรชุมชนจำนวน 70 องค์กร

สถาบันการเงินของชุมชนเป็นแกนกลางในการพัฒนา

เดิมบ้านคลองต่อ หมู่ที่ 10 ตำบลกำแพงเพชร ได้ดำเนินการบริหารกลุ่ม/องค์กรมากมายถึง 24 กลุ่ม/องค์กร ทำให้เกิดปัญหาความซ้ำซ้อนของการบริหารงาน มีช่องว่างระหว่างองค์กรบริหาร ผู้ด้อยโอกาสในชุมชนขาดการเอาใจใส่ ทำให้เกิดปัญหาหนี้ซ้ำซ้อน

ปี 2547 ได้มีเวทีประชาคมเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาและมีมติให้มีการบูรณาการกองทุนต่างๆ ในชุมชน โดยการรวมผู้บริหาร รวมทุน รวมบัญชีโดยไม่ขัดข้อกำหนดทางราชการ และประการสุดท้ายคือการรวมสวัสดิการจากการจัดสรรผลกำไร และได้ยกระดับเป็นสถาบันการเงินชุมชนตำบลกำแพงเพชร เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2549 ด้วยเงินหมุนเวียนจำนวน 1,140,000 บาท มีสมาชิกแรกเริ่ม 164 คน ปัจจุบันมีเงินออมสถาบันการเงินชุมชนฯ 33,242,674.55 บาท สมาชิก 3,123 ราย และมีเงินทุนของกลุ่ม/องค์กรที่บูรณาการ 76,193,207 บาท ของ 29 กลุ่ม/องค์กร สมาชิก 12,026 ราย

การบริหารจัดการสถาบันการเงิน

มีคณะกรรมการ 2 ชุดคือคณะกรรมการดำเนินการฯ ทำหน้าที่เชิงนโยบาย ซึ่งมาจากตัวแทนของ 11 หมู่บ้านๆละ 2 คน รวม 22 คน และคณะกรรมการบริหารอีก 15 คน โดยใช้หลักกรรมทางศาสนา และภูมิปัญญาของชุมชน ในการบริหารและทำธุรกิจ โดยสถาบันการเงิน ได้จัดระบบการฝากกับสถาบันการเงินฯใน 4 ประเภทคือการฝากหุ้น (มุซารออะฮ์) การฝากออมทรัพย์วาดีอะฮ์ (ฝากรักษาทรัพย์) ฝากประจำมูฏอโรบะฮ์ (ฝากประจำลงทุน) และฝากออมทรัพย์ (สัจจะสะสมทรัพย์)

เป้าหมายของสถาบันการเงินฯ

1. เพื่อให้ประชาชน เกิดความรัก ความสามัคคีกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันโดยการบูรณาการ กรรมการและสมาชิกกลุ่ม/องค์กรกับสถาบันการเงินชุมชนตำบลกำแพงเพชร
2. เพื่อให้ประชาชนลดภาระหนี้สินในระบบและนอกระบบ การแก้ไขปัญหาหนี้ซ้ำซ้อนโดยการบูรณาการด้านการเงินของกลุ่ม/องค์กรให้ลงหุ้น (ทุน) และเปิดเงินฝากกับสถาบันการเงินชุมชนตำบลฯ สนับสนุนทุนในประกอบอาชีพและส่งเสริมการออม
3. เพื่อการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย
4. เพื่อการจัดทำผังชุมชน
5. เพื่อการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน

กิจกรรมของสถาบันการเงิน

1. การเปิดรับเงินฝาก

- 1.1 การฝากหุ้น เปิดบัญชีครั้งแรก 500 บาท ถอนไม่ได้
- 1.2 การฝากออมทรัพย์วาระดิอะฮ์ เปิดบัญชีครั้งแรก 100 บาท
- 1.3 การฝากประจำมูรออะฮ์ เปิดบัญชีครั้งแรก 1,000 บาท ถอนเงินฝากได้เมื่อฝากครบ 1 ปี
- 1.4 การฝากเงินออมทรัพย์สัจจะ เปิดบัญชีคนละไม่น้อยกว่า 50 บาท ไม่เกิน 1,000 บาท ฝาก 2 ปี ถอนได้ 40%

2. การขายสินค้ามูรอบาย (ขายสินค้า+กำไรบนต้นทุน)

- 2.1 สมาชิกที่ซื้อสินค้าต้องสมัครเป็นสมาชิกโดยการลงหุ้น (ฝากหุ้น) และเปิดบัญชีเงินฝากสัจจะให้ครบ 6 เดือน
- 2.2 สมาชิกคนหนึ่งซื้อสินค้าได้ไม่เกิน 50,000 บาท บวกกำไรร้อยละ 15 ผ่อนชำระคืนไม่เกิน 2 ปี

3. การลงทุนมูรออะฮ์ (แบ่งผลกำไร)

สมาชิกหรือกลุ่ม/องค์กรจะลงทุนรวมจะต้องเปิดบัญชีเงินฝากหุ้นและเงินฝากสัจจะสะสม 6 เดือน วงเงินการลงทุนขึ้นอยู่กับแผนงานของการลงทุนและการจัดทำระบบบัญชีกำไรสุทธิ (แผนประมาณการ) แต่วงเงินไม่เกิน 300,000 บาท โดยแบ่งผลกำไร 60 : 40 ผู้ทำการลงทุน 60% สถาบันการเงินเจ้าของเงิน 40% สถาบันการเงินชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบเงินลงทุน

โครงสร้างการบริหาร สถาบันการเงินชุมชนตำบลกำแพงเพชร

คณะกรรมการบริหารสถาบันการเงินชุมชนฯ มาจากเวทีประชุมใหญ่ของสมาชิกจำนวน 15 ท่าน และตัวแทนของกลุ่ม/องค์กรชุมชนในตำบลตัวแทนหมู่บ้านละ 2 คน ประกอบด้วย ตำแหน่งประธาน รองประธาน เลขานุการ เற்றுญิกและฝ่ายอื่นๆ ตามความเหมาะสมโดยใช้หลักธรรมทางศาสนา และภูมิปัญญาของชุมชนเป็นหลักในการทำธุรกิจ ผลกำไรที่เกิดจากการบริหารธุรกิจได้แก่ 1.การขายสินค้ามูรอบาย (ขายสินค้า+กำไรบนต้นทุน) 2. มูรออะฮ์ (การแบ่งปันผลกำไร) ลงทุนรวม 3. บัยบิฆามาโนลาญิล (การขายสินค้าผ่อนชำระระยะยาว)

ผลสำเร็จที่เกิดจากการจัดตั้งสถาบันการเงิน

1. เกิดการบูรณาการกลุ่มองค์กรการเงินในตำบลกำแพงเพชรจำนวน 29 กลุ่มองค์กร มีเงินรวมของกลุ่ม 76.19 ล้านบาท
2. ทำให้มีเงินออมในสถาบันการเงินของชุมชนในตำบล 33.24 ล้านบาท ของสมาชิก 3,132 ราย
3. ทำให้มีกองทุนที่ดินเพื่อแก้ปัญหาที่ดินที่อยู่อาศัยจำนวน 11.47 ล้านบาท
4. ทำให้เกิดกองทุนบูรณาการสวัสดิการ

ผลการดำเนินงานที่เกิดจากการสนับสนุนของสถาบันการเงิน

1. การแก้ปัญหาที่อยู่อาศัย/ที่ดินทำกิน

มีการใช้กองทุนที่ดินที่อยู่อาศัยเป็นเครื่องมือ ปัจจุบันมีสมาชิกกองทุน 863 ราย (มีสมาชิกจากตำบล ฉลุงด้วย) เงินกองทุนรวม 11 ล้านบาท โดยเงินทุนมาจากการออมของสมาชิก การรับบริจาคและการสนับสนุนจากหน่วยงาน สมาชิกกองทุนคือผู้ที่เดือดร้อนเรื่องที่อยู่อาศัย/ที่ดินทำกิน โดยสมาชิกต้องเปิดบัญชีเงินฝาก ประเภทออมทรัพย์สัจจะ และเปิดบัญชีเงินฝากหุ้นกับสถาบันการเงินชุมชนตำบลกำแพงเพชร

ทั้งนี้ในระหว่างปี 2550 - 2555 มีการแก้ปัญหาที่ดินและที่อยู่อาศัย โดยคณะทำงานที่ดินชุมชนตำบลกำแพงเพชรและตำบลฉลุง (พื้นที่ใกล้เคียง) ซึ่งใช้เงินของกองทุนของชุมชนเป็นหลักและได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนหรือพอช.อีกจำนวน 2,000,000 บาท เพื่อจัดทำข้อมูล แผนที่ทำมือ แผนที่ GIS และผังชุมชน เพื่อผู้เดือดร้อนในตำบลฉลุง 343 ครัวเรือน จำนวนแปลงที่ดิน 369 แปลง เนื้อที่ 4,132 ไร่และตำบลกำแพงเพชร 588 ครัวเรือนจำนวนแปลงที่ดิน 652 แปลงเนื้อที่ 4,528 ไร่ ซึ่งมีทั้งที่ในเขตป่าสงวน ที่สาธารณประโยชน์ ด้วยการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งที่ดินป่าไม้ อุทยาน ท้องถิ่น อำเภอ จังหวัด ส่งผลให้มีการแก้ปัญหาที่ดินทำกินจำนวน 851 แปลงพื้นที่ 6,011ไร่และที่อยู่อาศัย 32 ราย รวมผู้รับประโยชน์กว่า 1,021 ราย ภายใต้งบประมาณทั้งหมด 12.9 ล้านบาท โดยเป็นทุนของชุมชนจำนวน 10.9 ล้านบาท ตามรายละเอียดดังนี้

1. ออกโฉนดที่ดินจำนวน 80 แปลงเนื้อที่ 326 ไร่ ในพื้นที่หมู่ 3 ตำบลกำแพงเพชร แก้ปัญหาผู้เดือดร้อนได้ 68 ราย
2. แก้ปัญหาที่ดินพื้นที่ป่าควนเขาวัง ตำบลฉลุง ในพื้นที่หมู่ 3 โดยออกสปก.ได้ 105 แปลงจำนวน 1,095 ไร่ ในพื้นที่หมู่ 3 เนื้อที่ 2,245 ไร่ รวมผู้รับประโยชน์ 259 ราย
3. แก้ปัญหาที่ดินป่าเทือกเขาแก้ว ป่าคลองต่อฝั่งซ้าย ในตำบลกำแพงเพชร โดยออกสปก.580 แปลงจำนวน 4,000 ไร่ ผู้ได้รับประโยชน์ 575 ราย
4. แก้ปัญหาที่ดินป่าเกาะแซะ หมู่ 6 ตำบลกำแพงเพชร 72 แปลง จำนวน 528 ไร่ ผู้ได้รับประโยชน์ 68 ราย
5. ซื้อที่ดินคืนจากนายทุน จำนวน 14 แปลง รวมพื้นที่ 57 ไร่ วงเงิน 10,566,750 ล้านบาท ซึ่งเป็นพื้นที่ในตำบลฉลุง 6 แปลง ตำบลกำแพงเพชร 8 แปลง โดยให้ผู้เดือดร้อนที่เสียที่ดินสามารถเข้าทำกินในพื้นที่ดังกล่าวได้ และสามารถซื้อคืนจากกองทุนได้ภายในสามปี

6. ซื่อที่ดินสร้างที่อยู่อาศัยให้สมาชิกกองทุนในตำบลกำแพงเพชรจำนวน 19 ราย พื้นที่ 5 ไร่ เป็นเงิน 950,000 บาท

7. มีการสร้างบ้านให้กับครัวเรือนในพื้นที่ที่มีปัญหา จำนวน 32 ครัวเรือน (ในตำบลฉลุง 11 ครัวเรือน ตำบลกำแพงเพชร 21 ครัวเรือน) วงเงิน 1.41 ล้านบาท

นอกจากนี้ยังได้มีการแก้ปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย ที่ได้รับงบประมาณจากโครงการแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินโดยชุมชนเป็นแกนหลักในพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เป็นงบจากรัฐบาล (โครงการไทยเข้มแข็ง) ระหว่างปี 2553-2556 วงเงิน 14,500,000 บาท เพื่อการซ่อมสร้างที่อยู่อาศัยคนยากจน 332 ครัวเรือน และการแก้ปัญหาที่ดิน 652 แปลง ผู้เกี่ยวข้อง 591 ครัวเรือน วงเงิน 700,000 บาท ในกรณีดังกล่าว มีการคืนทุนเข้ากองทุนของชุมชน ในหมู่บ้านต่างๆแล้ว 299 ราย เป็นเงินรวม 677,000 บาท

2. การพัฒนาอาชีพและเศรษฐกิจชุมชน

- **การทำธุรกิจของชุมชน** มีการบริหารธุรกิจที่สำคัญได้แก่ การทำบูรอบาฮะฮ์ (การจำหน่ายสินค้าบววกำไรบนต้นทุ่น) การทำกองทุนรวมมูรอบาฮะฮ์จากการแบ่งปันผลกำไร การขายสินค้าอ่อนชำระระยะยาว การทำบริการ พ.ร.บ.รถยนต์ จักรยานยนต์ การต่อทะเบียนรถยนต์ รถจักรยานยนต์ บริการเก็บค่าไฟฟ้า เป็นต้น

- **พัฒนากลุ่มอาชีพและเศรษฐกิจพอเพียง** มีการสนับสนุนกลุ่มอาชีพในชุมชน เช่นกลุ่มน้ำยางสดเพื่อแปรรูปเป็นยางแผ่นรมควัน ปัจจุบันมีสมาชิก 254 ราย เงินทุน 1.16 ล้านบาท กลุ่มเลี้ยงแพะสำหรับสมาชิก 35 ราย ซึ่งมีทั้งแพะนมและแพะเนื้อ สนับสนุนศูนย์สาธิตการตลาด สำหรับสมาชิก 876 ราย เงินทุน 440,000 บาท เพื่อรวบรวมสินค้าจำหน่ายแก่สมาชิกและบุคคลทั่วไป

- **สนับสนุนการกู้ยืมเพื่อการพัฒนาอาชีพ** ที่ผ่านมาได้บริการสมาชิก 169 ครัวเรือน

3. การส่งเสริมการออมและสวัสดิการชุมชน

ในระดับหมู่บ้านมีกลุ่มออมทรัพย์และกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งมีระบบการออมเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว และที่สถาบันฯ มีบริการรับฝากที่ส่งเสริมการออมอีกชั้นหนึ่ง **ในด้านการส่งเสริมสวัสดิการชุมชน มีเงินกองทุนมูรอบาฮะฮ์สวัสดิการและกองทุนฌาปนกิจจาก 40% ของเงินกำไรจากกลุ่มต่างๆ ที่เป็นสมาชิกสถาบันการเงิน** ที่มีรายได้ในแต่ละปี สมทบเข้ากองทุนมูรอบาฮะฮ์ทุกปี และจัดเป็นเงินทุน 400,000 บาทเพื่อนำไปค้าขายในระบบอิสลาม (ขายสินค้าบววกำไรบนต้นทุ่น) นำกำไรมาจ่ายสวัสดิการแก่สมาชิก ทั้งนี้กำไร 40 % ของสถาบันการเงิน จะจัดสรรเป็นเงินสวัสดิการสมาชิก 20% ค่าตอบแทนคณะกรรมการและพนักงาน 15% สวัสดิการผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาส 2.5 % สวัสดิการเพื่อการพัฒนาหมู่บ้านรวมส่งเสริมอาชีพและเศรษฐกิจพอเพียง 2.5 %

ด้านการออมสมาชิกต้องฝากเงินออมไว้ที่กองทุนทุกเดือนๆละไม่ต่ำกว่า 50 บาทและไม่เกิน 1,000 บาท โดยเงินออมของสมาชิกนี้จะไม่นำไปจัดสวัสดิการ แต่หากสมาชิกไม่ออมหรือขาดการออมก็ไม่ได้รับสวัสดิการ โดยสวัสดิการจากกองทุนมูรอบาฮะฮ์ดังกล่าว จะจ่ายค่ารักษาพยาบาลให้กับสมาชิกครั้งละ 100 บาท ปีละไม่เกิน 5 ครั้ง จ่ายค่าคลอดบุตรคนละ 1,000 บาท ช่วยค่าทำศพละ 12,500 บาท ดูแลผู้สูงอายุและคนพิการจำนวน 40 กว่าคนในตำบล จ่ายภาษีที่ดินตามที่จ่ายจริงตามใบเสร็จรับเงิน รวมทั้งการสนับสนุนการพัฒนาหมู่บ้าน การส่งเสริมอาชีพและเศรษฐกิจพอเพียง

ทั้งนี้ในตำบลมีระบบ กองทุนสวัสดิการชุมชนที่เป็นการออมสัจจะวันละบาทซึ่งเป็นอีกหนึ่งกองทุนต่างหากด้วย ปัจจุบันมีสมาชิก 2,491 คน เงินกองทุนสะสมรวม 2,878,000 บาท โดยเป็นเงินออมของสมาชิก 1,273,000 บาท ซึ่งมาจากการสมทบของรัฐบาล 1,550,000 บาท การสมทบจากพอช.ในช่วงต้น 55,000 บาท มีการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก 8 ประเภท และที่ผ่านมามีการจัดสวัสดิการที่เป็นเงินสะสมแล้ว 1,886,000 บาท ผู้ได้รับประโยชน์รวม 950

4. จัดตั้งกองทุนป้องกันและแก้ปัญหาหยาเสพติด

สำหรับแผนสามปี (2556-2558) ของสถาบันการเงินฯ มีทั้งหมด 8 ด้าน คือ

- ยุทธศาสตร์ด้านการบริหาร สาระหลักคือการประชุม การประสานงาน การพัฒนาคณะกรรมการและสมาชิก การจัดเวทีประชาคมหมู่บ้าน
- ยุทธศาสตร์ด้านเศรษฐกิจ สาระหลักคือการสนับสนุนการออม และการสนับสนุนกลุ่มอาชีพ
- ยุทธศาสตร์ด้านสังคม สาระหลักคือการส่งเสริมสวัสดิการชุมชน การก่อสร้างที่อยู่อาศัยคนยากจน การป้องกันแก้ไขปัญหาหยาเสพติด
- ยุทธศาสตร์ด้านสาธารณสุข สาระหลักคือการส่งเสริมเรื่องสุขภาวะชุมชน การกีฬา
- ยุทธศาสตร์การศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม สาระหลักคือค่ายคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชน การส่งเสริมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของชุมชน
- ยุทธศาสตร์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม **การจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ฝ้ายชุมชน/ปลูกต้นไม้**
การจัดทำฝายชุมชนจัดระบบดินน้ำป่า
- ยุทธศาสตร์ด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ สาระหลักคือ การจัดฝึกอบรมการใช้โปรแกรมจัดการฝึกอบรมการใช้โปรแกรม MapwindowGIS, Quantum GIS, Adobe Captivate.

การทำงานพัฒนาเพื่อแก้ปัญหาของชุมชนตำบลกำแพงเพชร จึงเป็นพื้นที่รูปธรรมของการจัดการตนเอง ที่ใช้ทุนภายในเป็นหลักโดยมีสถาบันการเงินฯเป็นแกนกลาง ตามหลักการศาสนาและภูมิปัญญาของท้องถิ่น เพื่อแก้ปัญหาราษฎรของชุมชน จึงเป็นพื้นที่เรียนรู้และศึกษาดูงานของผู้นำชุมชน หน่วยงานจากพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่อื่นๆเป็นประจำทุกเดือน

กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลพนม ยกระดับเป็นธนาคารสวัสดิการชุมชนและแก้หนี้นอกระบบ

โดย เจริญศักดิ์ ทองญวน

พื้นที่เทศบาลตำบลพนม ประกอบด้วย 9 หมู่บ้าน ประชากรทั้งหมด 5,001 คน เป็นพื้นที่ต้นน้ำ ชั่ววงรอยต่อกับ 3 จังหวัดคือ สุราษฎร์ธานี พังงาและระนองในบริเวณพื้นที่เขตอุทยานเขาศก ซึ่งอยู่ห่างจากตัวเมืองสุราษฎร์ธานี 82 กิโลเมตร ประชากร 90% มีอาชีพเกษตรกรรม/สวนปาล์ม/ยางพารา/สวนผลไม้เป็นหลัก และพื้นที่เกษตรกรรมมีเอกสารสิทธิ์ที่ดินเฉพาะในเขตนิคมสหกรณ์พนมเท่านั้น ส่วนนอกเหนือจากนั้น อยู่ในเขตป่าสงวนและอุทยานแห่งชาติเขาศกทั้งหมด

ก่อนที่จะมีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน มีการรวมกลุ่มของเกษตรกรอยู่หลายกลุ่ม เช่น กลุ่มสวนปาล์ม กลุ่มมะนาว กลุ่มผลิตปุ๋ยหมัก-ชีวภาพ กลุ่มเลี้ยงวัว กลุ่มแปรรูปกล้วย กลุ่มข้าวสาร ฯลฯ ซึ่งทางเทศบาลตำบลพนมได้อุดหนุนงบประมาณแบบให้เปล่าเพื่อเป็นทุนในการดำเนินการในช่วงปี 2549-2552 กลุ่มละ 50,000 - 150,000 บาท

ต่อมาในเดือนมิถุนายน 2551 กลุ่มมะนาวและกลุ่มเกษตรกรก้าวหน้าจากชุมชนบ้านพังกาญจน์ล่าง ได้ระดมทุนกันเพื่อจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก โดยนำเงินผลกำไรของกลุ่มมาจัดตั้งกองทุน เริ่มแรกมีเงินกองทุนจำนวน 5,820 บาท มีสมาชิก 117 ราย ให้สมาชิกแต่ละรายสมทบเงินเข้ากองทุนปีละ 100 บาท และจัดสวัสดิการช่วยเหลือสมาชิกที่เจ็บป่วยรายละ 300 บาท เสียชีวิตรายละ 1,000 บาท

จัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยใช้หลักหนึ่งชุมชน หนึ่งกองทุน

ปี 2551 เทศบาลฯ ได้นำรูปแบบการจัดสวัสดิการของกลุ่มมะนาวฯ บ้านพังกาญจน์ล่างมาศึกษา เมื่อเห็นว่าเป็นรูปแบบการจัดตั้งกองทุนที่ดี เพราะชาวบ้านมีส่วนในการสมทบเงินเข้ากองทุนเพื่อช่วยเหลือและดูแลกันเอง ทางเทศบาลฯ จึงได้ประสานงานกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด เพื่อให้ความรู้เรื่องการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยการสมทบของ 3 ฝ่าย คือ ชุมชน ท้องถิ่น และรัฐบาล โดยการจัดประชุมสร้างความเข้าใจ แล้วเชิญชวนกลุ่มอาชีพและกลุ่มต่างๆ ในตำบลให้เข้ามาเป็นสมาชิก “1 ชุมชนต่อ 1 กองทุน” ในเดือนตุลาคม 2551 มีสมาชิกเข้าร่วม 10 ชุมชน รวม 10 กองทุน มีสมาชิกเริ่มแรก 356 คน บนหลักการสมทบวันละบาทหรือปีละ 365 บาท มีเงินสมทบจากสมาชิกแรกเริ่มรวม 65,860 บาท โดยแต่ละชุมชนจะมีกองทุนสวัสดิการเป็นของตัวเอง และเทศบาลตำบลพนมเป็นที่ปรึกษา

บริหารจัดการกองทุนด้วยระบบสาขา

มีคณะกรรมการบริหารกองทุนเป็นสองระดับคือระดับชุมชนเป็นคณะกรรมการกองทุนสาขาย่อย ส่วนระดับตำบลคือกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลพนมเป็นสาขาใหญ่ หรือกองทุนกลาง ซึ่งมีคณะกรรมการบริหารจำนวน 21 คน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน 17 คน ผู้แทนท้องถิ่น 3 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ 1 คน สมาชิกกองทุนมาจาก 17 สาขา ซึ่งมีทั้งโรงเรียน,ชุมชน,ชมรมผู้สูงอายุและคนพิการ ประกอบด้วยประธานกรรมการบริหารกองทุน , รองประธาน , เภรัญญิก, เลขานุการ , ประชาสัมพันธ์ นายทะเบียน และฝ่ายสวัสดิการกองทุน โดยคณะกรรมการบริหารจะประชุมร่วมกันทุกๆ 3 เดือน เพื่อรายงานผลการดำเนินการ รายงานตัวเลขบัญชีต่างๆ ส่วนกองทุนฯ ระดับชุมชนก็จะบริหารจัดการกันเอง โดยยึดระเบียบของกองทุนกลางหรือกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลพนมเป็นหลัก โดยมีเทศบาลตำบลพนมทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา

ด้านการบริหารเงินกองทุน เงินกองทุนทั้งหมดจะแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ 20 %เป็นกองทุนกลาง ใช้บริหารกองทุน , 30 % เป็นเงินกู้ยืมเพื่อลงทุนในวิสาหกิจชุมชน ธุรกิจชุมชนที่ไม่เอาเปรียบสังคม ไม่ทำลายคุณภาพชีวิต ให้กู้ยืมโดยไม่เสียดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียม ส่วนอีก 50 % นำมาจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก

โดยสรุปกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลพนม ได้บริหารกองทุนสวัสดิการฯ แบบระบบสาขามาใช้คือให้แต่ละกลุ่ม แต่ละกองทุนที่เป็นสาขาบริหารงานกันเอง และเมื่อถึงสิ้นปีบัญชี (30 กันยายนของทุกปี) แต่ละกองทุนจะต้องนำเงินสมทบจากสมาชิกคนละ 365 บาทมาสมทบเข้ากองทุนกลาง (กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลพนม) จากนั้นคณะกรรมการกองทุนกลางจะทำการตรวจรับและลงบัญชี เมื่อขึ้นปีบัญชีใหม่ในเดือนตุลาคม กองทุนกลางก็จะส่งเงินสมทบกลับคืนไปให้กองทุนสาขา กองทุนใดส่งเงินสมทบเท่าไร ก็จะได้เงินกลับคืนตามนั้น

ผลการดำเนินงานและผลกระทบจากสวัสดิการชุมชน

หลังจากที่กองทุนกลางได้เริ่มขยายสมาชิกในปี 2551 คณะกรรมการกองทุนกลาง ได้ทำการประชาสัมพันธ์เพื่อขยายสมาชิก โดยใช้เวทีประชาคมในหมู่บ้านต่างๆ หรือหมู่บ้านใดมีการประชุม คณะกรรมการกองทุนกลางก็จะไปชี้แจงขยายผล หากมีงานศพของสมาชิกก็จะไปร่วมงาน เพื่อให้ชาวบ้านที่มาร่วมงานได้เห็นว่ากองทุนฯ ช่วยเหลือสมาชิกจริง นอกจากนี้ก็ยังขยายสาขาไปยังโรงเรียนที่มีกลุ่มออมทรัพย์อยู่แล้ว จึงทำให้สมาชิกของกองทุนกลางและสมาชิกสาขาเพิ่มขึ้นทุกๆ ปี

โดยในปี 2553 สมาชิกสาขาเพิ่มขึ้นเป็น 17 สาขา (17 กองทุน) จำนวนสมาชิกทั้งหมด 1,049 คน , ปี 2554 สมาชิกสาขาเพิ่มเป็น 18 จำนวนสมาชิก 2,354 คน และปี 2555 เพิ่มขึ้น 3,314 คน และในปี 2556 (กันยายน) เพิ่มขึ้นเป็น 4,915 คน โดยในปี 2553 เทศบาลตำบลพนมสมทบเงินเข้ากองทุนกลาง จำนวน 65,860 บาท รัฐบาล 65,860 บาท, ปี 2554 เทศบาลตำบลพนมสมทบ 381,571 บาท รัฐบาลสมทบฯ 382, 885 บาท ในปี 2555 รัฐบาลสมทบ 859,210 บาท รวมเงินที่สมทบเข้ากองทุนกลางจากรัฐบาลและท้องถิ่นรวม 1,755,386 บาท สำหรับเงินสมทบจากเทศบาลฯ และรัฐบาลนั้น ทางกองทุนสวัสดิการฯ ก็จะจัดสรรให้สมาชิกเป็นรายหัว เฉลี่ยเท่ากันทุกคน กองทุนใดมีสมาชิกมาก ก็จะได้รับเงินสมทบมาก

วัชรินทร์ รัตนพันธ์ ประธานกรรมการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลพนม กล่าว ว่า จากการเริ่มต้นในปี 2551 มีสมาชิกกองทุนเพียง 356 คน มีชุมชนเข้าร่วม 10 สาขา และมี เงินกองทุนแรกเริ่ม 65,860 บาท เดือน ตุลาคม 2557 สมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น 4,915 คน มีสมาชิกกองทุน เข้าร่วมจาก 17 สาขา มีเงินกองทุนสาขาและกองทุนกลางรวมกันทั้งหมด 7.18 ล้านบาท

- **จัดสวัสดิการจัดให้แก่สมาชิกมี 9 ประเภท คือ**

1. เกิด ให้ลูก 500 บาท แม่นอนโรงพยาบาลได้คืนละ 100 บาท ไม่เกิน 10 คืน (ปีแรก) และ เพิ่มขึ้นตามอายุการเป็นสมาชิก 25 % ต่อปี แต่ไม่เกิน 300 บาทต่อคืน 2. แก่ เป็นสมาชิก ครบ 15 ปี อายุ 60 ปี ได้บำนาญเดือนละ 300 บาท และจะเพิ่มขึ้นทุกๆ 5 ปีๆ ละ 100 บาท สูงสุดเป็น สมาชิกครบ 60 ปี อายุ 60 ปี ได้บำนาญเดือนละ 1,200 บาท 3. เจ็บป่วย นอนโรงพยาบาลได้คืน ละ 100 บาท ปีหนึ่งไม่เกิน 10 คืน (ปีแรก) และเพิ่มขึ้นตามอายุการเป็นสมาชิก 25 %ต่อปี แต่ไม่ เกิน 300 บาทต่อคืน 4. เสียชีวิต เป็นสมาชิกครบ 1 ปี ได้ค่าทำศพ 5,000 บาท, ครบ 2 ปี ได้ค่าทำ ศพ 7,500 บาท, ครบ 4 ปี ได้ค่าทำศพ 12,500บาท, ครบ 8 ปี ได้ค่าทำศพ 22,500 บาท และ ครบ 15 ปี ได้ค่าทำศพ 30,000 บาท 5. ทุนการศึกษาและอาชีพ ให้ยืมโดยไม่มีดอกเบี้ย 6.คนด้อย โอกาส กองทุนฯ จ่ายให้นำไปสมทบ 7. สวัสดิการคนทำงานและสาธารณประโยชน์ จ่ายให้ตามความ เหมาะสม 8. สวัสดิการเงินสมทบ กรณีเสียชีวิต กองทุนจ่ายเงินสมทบคืนให้ 50 % ของยอดเงินสมทบ ของสมาชิก โดยกองทุนฯ จะจ่ายคืนเป็นรายเดือนๆ ละเท่าๆ กันตามที่สมาชิกสมทบ 9. สวัสดิการ ดอกเบี้ยเงินฝากจากมูลค่าต้นไม้ โดยมีดอกเบี้ยร้อยละ 5-7 บาท/ปี ตามอายุการฝาก ฯลฯ

และที่ผ่านมากองทุนฯ ได้จัดสวัสดิการช่วยเหลือสมาชิกไปแล้วกว่า 4 ล้านบาทเศษ ผู้ได้รับ ประโยชน์โดยตรง 2,388 ราย

- **ส่งเสริมคุณภาพชีวิตและให้ความสำคัญกับคนพิการ**

ชมรมคนพิการในเทศบาลฯตั้งขึ้นในปี 2553 มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ มี สมาชิกที่ขึ้นทะเบียนคนพิการจำนวน 69 คน ได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกสาขากองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาล ตำบลพนม โดยสมาชิกชมรมฯ ต้องสมทบเงินวันละ 1 บาทหรือปีละ 365 บาท เมื่อถึงเดือน กันยายน ชมรมฯ ก็จะนำเงินจากสมาชิกคนละ 365 บาทสมทบเข้ากองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบล พนม เพื่อลงบัญชีเป็นหลักฐาน หลังจากนั้นในเดือนตุลาคมกองทุนสวัสดิการฯ ก็จะคืนเงินสมทบทั้งหมด ให้ชมรม

ปัจจุบัน ชมรมคนพิการมีเงินกองทุนทั้งหมดประมาณ 50,000 บาท และได้นำเงินกองทุน จำนวน 40,000 บาทมาลงทุนปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่ 6 ไร่ ปลูกปาล์มได้ประมาณ 120 ต้น โดยใช้ปุ๋ย หมักที่ทำเองเพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิต และให้สมาชิกชมรมช่วยกันดูแล ทำให้ทุกคนมีงานทำ ไม่ เครียด อีก 3 ปีก็สามารถตัดขายได้ เมื่อมีรายได้เราก็จะนำเงินมาใช้ดูแลสมาชิก ไม่ต้องรอเงินช่วยเหลือ จากภายนอกเพียงอย่างเดียว” ประธานชมรมคนพิการกล่าว

- **เกิดการส่งเสริมการทำความดี เพื่อสมทบเป็นสวัสดิการ**

นอกจากสมาชิกของกองทุนสวัสดิการฯ จะสมทบเงินวันละ 1 บาท หรือปีละ 365 บาทแล้ว สมาชิกกองทุนยังสามารถทำความดีแทนการสมทบเงินวันละ 1 บาทได้ด้วย เช่น การปลูกต้นไม้เพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม การดูแลรักษาไหล่ทางหลวงเทศบาลให้สะอาดและสวยงาม การคัดแยกขยะในครัวเรือน เพื่อลดภาระของเทศบาล และการทำความดี ไม่ติดอบายมุข เพื่อลดปัญหาด้านสังคม ฯลฯ โดยคณะกรรมการกองทุนฯ ในแต่ละสาขาจะพิจารณากันเอง อย่างไรก็ตาม ผู้ที่ได้รับสิทธิ์ดังกล่าวนี้ จะได้รับสิทธิ์ปีต่อปี (ไม่สะสมสิทธิ์เป็นขั้นบันได เช่น หากเจ็บป่วยหรือเสียชีวิตก็ได้รับสิทธิ์เท่ากับผู้ที่ เป็นสมาชิกครบ 1 ปี) โดยกองทุนฯ เริ่มโครงการดังกล่าวตั้งแต่ปี 2553 ปัจจุบันมีสมาชิกที่ทำความดีจำนวน 210 ราย

- **เกิดการเชื่อมโยงทุนชุมชน และยกระดับเป็นธนาคารสวัสดิการชุมชน**

กองทุนสวัสดิการชุมชนส่งผลให้เกิดการเชื่อมโยงทุนของกลุ่มอาชีพ/องค์กรการเงิน และทุนอื่นๆ ที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ หรือชุมชนก่อตั้งเองเป็นกองทุนชุมชนเพื่อทำแผนพัฒนายกระดับสู่ธนาคารชุมชนได้ โดยมีทุนชุมชนรวมประมาณ 42.79 ล้านบาท **ส่งผลให้มีการมีการยกระดับกองทุนสวัสดิการชุมชนสู่การจัดตั้งสถาบันการเงินชุมชน** ด้วยการสนับสนุนทุนประเดิมเพื่อการจัดตั้ง **ธนาคารสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลพนม ในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน** โดยผู้ถือหุ้น จากกองทุนสวัสดิการชุมชนแต่ละสาขาย่อย จากเงินสดคงเหลือ 30% ของเงินปัจจุบัน และจะเปิดให้กลุ่มการเงินชุมชนบุคคลทั่วไปถือหุ้นเพิ่มเติมต่อไปเมื่อเกิดความเชื่อมั่น โดยมีภารกิจในการส่งเสริมการออมทั้งในรูปแบบของเงิน และต้นไม้ที่มูลค่าเป็นเงิน โดยธนาคารสวัสดิการชุมชนฯ จัดทะเบียนและเปิดดำเนินการเมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2557 ด้วยเงินออมเบื้องต้น 310,000 บาท

- **ออมต้นไม้เพื่อสวัสดิการสร้างพื้นที่สีเขียว**

เพื่อเป็นหลักประกันในการใช้บริการสินเชื่อของชุมชน และเปิดพื้นที่สีเขียวในชุมชนให้มากขึ้นเป็นการป้องกันภัยพิบัติธรรมชาติไปด้วย ปัจจุบันมีการฝากออมต้นไม้กับธนาคารสวัสดิการชุมชนแล้วกว่า 7,000 ต้น เป็นมูลค่ากว่าสี่ล้านบาท

- **สวัสดิการสู่การแก้ไขปัญหานี้สินระดับครัวเรือน**

จากการส่งเสริมให้สมาชิกปลูกดูแลรักษาต้นไม้จากคนละ 1 ต้นเป็นคนละ 1 ไร่เมื่ออายุครบอย่างน้อย 1 ปี ติมูลค่าต้นไม้เป็นตัวแทนเงินฝากกองทุนฯ มีดอกเบี้ยอย่างน้อย 5%/ปี และมีสวัสดิการด้านสินเชื่อ ดอกเบี้ยต่ำของธนาคารสวัสดิการฯ ไว้บริการรองรับแก่สมาชิกในวงเงิน 5 เท่าของมูลค่าต้นไม้ เพื่อเป็นทุนค่าดูแลรักษาต้นไม้และใช้จ่ายในครัวเรือน จากการดำเนินงานประเมินราคาต้นไม้ที่นำฝากกองทุนฯ แล้ว ทำให้สมาชิกมีมูลค่าทรัพย์สินรายได้มากกว่าปลูกพืชเศรษฐกิจอื่นๆ ทำให้ปัญหานี้สินระดับครัวเรือนได้รับแก้ไขโดยฝีมือชาวบ้านเอง

● **แก้หนี้นอกระบบให้กับคนในชุมชน**

ในปี 2557 มีวงเงินที่สามารถช่วยแก้หนี้นอกระบบ 3 ล้านบาท ซึ่งเป็นภารกิจหนึ่งของกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลพนม ที่ได้ยกระดับเป็นธนาคารสวัสดิการชุมชน นอกเหนือจากการจัดสวัสดิการชุมชนและการรักษาสิ่งแวดล้อม โดยในรอบแรกมีผู้เดือดร้อนยื่นเรื่องทั้งหมด 75 รายวงเงินกว่า 5 ล้านบาท โดยในรอบแรกนี้ได้มอบเงินกู้แก้หนี้นอกระบบ ครั้งแรก 12 ราย เป็นเงิน 910,000 บาท เพื่อช่วยเหลือสมาชิกที่เดือดร้อน จากเงินกู้นอกระบบร้อยละ 20 บาทต่อ 22 วัน หรือร้อยละ 331 บาทต่อปี

- **ผลักดันแผนพัฒนาของกองทุนเข้าเป็นเทศบัญญัติของเทศบาลตำบลพนม** ที่ผ่านมา เทศบาลตำบลพนมได้สมทบเงินในด้านการพัฒนาและสมทบกองทุนเป็นเงิน 447,431 บาท

ทิศทางการพัฒนาคือการสร้างความยั่งยืนของด้วยทุนภายใน

คือ ขยายสมาชิกครบ 100 % ในปี 2558 พร้อมหนุนสวัสดิการจาก 4 ขา

วัชรินทร์ รัตนพันธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารกองทุนฯ และประธานคณะกรรมการบริหารธนาคารสวัสดิการชุมชนฯ กล่าวว่า ปัจจุบันกองทุนฯ มีสมาชิกทั้งหมด 4,915 คน หากเทียบกับจำนวนประชากรทั้งหมดในเขตเทศบาลจำนวน 5,001 คน เท่ากับว่ากองทุนฯ มีสมาชิกประมาณ 98 % ของประชากรทั้งหมด ซึ่งภายในปี 2558 นี้ ได้ตั้งเป้าหมายให้มีสมาชิกกองทุนฯ ครบ 100% และมีแผนพัฒนากองทุนฯ ให้เข้มแข็ง โดยคณะกรรมการบริหารกองทุนฯ จะไปศึกษาดูงานและจัดอบรมเพิ่มความรู้ ส่วนสมาชิกสาขา ก็จะมีการให้ความรู้เช่นกัน รวมทั้งจะขยายการให้สวัสดิการเพิ่มมากขึ้น เช่น สวัสดิการด้านศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี หรือแล้วแต่ความต้องการของสมาชิกที่เสนอเข้ามา โดยจะดูจากฐานะการเงินของกองทุนฯ และมติของที่ประชุมใหญ่” ประธานกรรมการบริหารฯ กล่าวถึงแผนงานในอนาคต

เจริญศักดิ์ ทองถวน ที่ปรึกษากองทุนฯ และผู้จัดการธนาคารสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลเทพพนม กล่าวว่า จากการเปรียบเทียบกันระหว่างการอุดหนุนเงินทุนแบบให้เปล่าของเทศบาลตำบลพนมที่ให้กลุ่มอาชีพต่างๆ เพื่อเป็นทุนในการดำเนินการในช่วงปี 2549-2552 กลุ่มละ 50,000 - 250,000 บาท รวมเป็นเงินทั้งหมด 2,167,400 บาท ปรากฏว่าเงินอุดหนุนที่ให้ไปส่วนใหญ่ไม่ออกเงย บางกลุ่มเงินสูญหายไม่สามารถติดตามทางคืนได้ “เมื่อเทียบกับการอุดหนุนหรือสมทบเงินเข้ากองทุนสวัสดิการแล้ว ปรากฏผลแตกต่างกันอย่างชัดเจน เพราะทุกวันนี้กองทุนสวัสดิการชุมชนฯ มีแต่โตขึ้น”

ในด้านการการเพิ่มความยั่งยืนทางการเงินให้กับกองทุนนั้น จะเพิ่มฐานจาก 3 ขา คือ ชาวบ้าน หน่วยงานในท้องถิ่น และรัฐบาล เป็น 4 โดยขาที่ 4 ให้มาจากกลุ่มการเงินของหมู่บ้านและชุมชนเอง เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มสัจจะ กลุ่มสตรี กลุ่มอาชีพ กองทุนหมู่บ้าน ร้านค้าชุมชน ฯลฯ โดยกลุ่มต่างๆ เหล่านี้จะต้องนำรายได้มาสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชน ซึ่งในเทศบาลตำบลพนมขณะนี้ มีตัวอย่างที่หมู่บ้านบางยวน หมู่ที่ 5 ที่นำผลกำไรจากกลุ่มต่างๆ มาสมทบเข้ากองทุนสวัสดิการ

ที่ปรึกษากองทุนฯ ระบุว่า จำเป็นต้องให้กลุ่มต่างๆ ในชุมชนใช้เงินกำไรประจำปีมาช่วยกองทุนสวัสดิการ หรือเป็นผู้ถือหุ้นธนาคารสวัสดิการชุมชนระดับท้องถิ่นซึ่งเป็นขาที่ 4 เพราะหากต่อไปรัฐบาล หรือหน่วยงานต่างๆ ไม่สมทบเงินเข้ากองทุนฯ เราก็คงมีอีก 1 ขาที่จะช่วยหนุนเสริมให้กองทุนสวัสดิการมีความมั่นคงและยั่งยืน สามารถพึ่งพาตัวเองและช่วยเหลือดูแลกันได้ยาวนาน

นี่คือตัวอย่างการดำเนินการของกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลพนมที่ใช้ระบบสาขาขยายสมาชิกออกไปได้มากมายเกือบ 100% ของประชากรในเทศบาล แต่สิ่งที่ทำห้ายิ่งไปกว่านั้นก็คือ ทำอย่างไรจึงจะให้กลุ่มองค์กรต่างๆ ในชุมชนช่วยกันสนับสนุนกองทุนสวัสดิการเสมือนเป็นชาติ 4 เพื่อให้กองทุนฯ เกิดความเข้มแข็งและมั่นคงด้วยทุนภายในตลอดไป..!!

ติดต่อประสานงาน นาย เจริญศักดิ์ ทองญวน เลขที่ 137/1 หมู่ 1 ตำบลพนม อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี

การจัดการตนเองของชุมชนที่ตำบลป่าคลอก

วิสัยทัศน์ตำบลป่าคลอก 2560

“สร้างสังคมแห่งคุณค่า ด้วยหลักศาสนาและวิถีพอเพียง”

โดย สำราญ คงนาม

ตำบลป่าคลอก อ.ถลาง จ.ภูเก็ต ประกอบด้วย 9 หมู่บ้าน มีประชากร 6,552 คน ครัวเรือน งานพัฒนาในพื้นที่ระดับตำบล มีศาสนาเป็นศูนย์รวมด้านจิตใจและกลุ่มองค์กรชุมชนเป็นกลไกการขับเคลื่อนที่สำคัญ ณ ปัจจุบัน มีกลุ่ม เครือข่ายองค์กรชุมชน ที่ร่วมจัดตั้งจัดตั้งเป็นสภาองค์กรชุมชนในปี 2551 จำนวน 53 กลุ่ม ซึ่งมีทั้งกลุ่มที่ทำงานด้านการอนุรักษ์ กลุ่มที่ส่งเสริมงานด้านศาสนา กลุ่มที่ส่งเสริมด้านสุขอนามัย กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มกองทุนสวัสดิการ กลุ่มส่งเสริมอาชีพ กลุ่มเยาวชน ทั้งนี้กลุ่มองค์กรชุมชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาหรือการจัดการตนเองตำบลป่าคลอก ได้แก่

- **กลุ่มมัสมิตสัมพันธ์**

เป็นเครือข่ายองค์กรทางด้านศาสนาที่จัดตั้งเมื่อปี 2528 มีบทบาทในการส่งเสริมงานด้านศาสนาที่ครอบคลุมทั้ง 9 หมู่บ้าน 12 มัสยิด ปัจจุบันมีครูสอนศาสนาจำนวน 42 คน ใช้หลักศาสนาเชื่อมร้อยผู้คนในช่วงที่มีการทำละหมาด โดยในทุกวันศุกร์จะมีการพูดคุยเรื่องสถานการณ์ เรื่องทรัพยากร เรื่องการจัดการฐานทุน และทุกเรื่องที่เป็นปัญหาหรือการพัฒนาของชุมชน

นอกจากนี้มัสมิตยังมีบทบาทในการแก้ปัญหาสังคมในชุมชน อันเนื่องมาจากมีคนในชุมชนจำนวนหนึ่งฝ่าฝืนกฎของมัสมิตมากขึ้น เช่นหลงติดในอบายมุข ติดการพนัน กลุ่มมัสมิตสัมพันธ์จึงปรึกษาหารือเพื่อแก้ปัญหาสังคมให้คนในชุมชน เช่นการบอยคอตทางสังคมไม่ให้คนที่ติดอบายมุข ติดการพนัน เข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา หรือไม่สามารถไปละหมาดที่มัสมิตใดๆได้ รวมทั้งทำหน้าที่ในการส่งเสริมการศึกษาของชุมชน ส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้าน การจัดชะกาดให้กับผู้ยากไร้

รวมทั้งบทบาทในการบริหารจัดการงานพัฒนาในตำบลป่าคลอก ของกลุ่มมัสมิตสัมพันธ์ทั้ง 12 แห่งในนามคณะกรรมการมัสมิต ตำบลป่าคลอก ได้ทำหน้าที่ผลักดันและต่อเรื่องงบประมาณเพื่อการพัฒนาชุมชนกับองค์กรบริหารส่วนตำบลอย่างมีน้ำหนัก เพราะถ้าเสนอแผนงานแยกแต่ละมัสมิตการเสนอก็คงไม่มีน้ำหนัก

มีการส่งเสริมจริยธรรมตามหลักการของศาสนา เช่นการเรียนอัลกุรอานในช่วงกลางคืน สอนเรื่องการละหมาด วิถีชีวิต ประวัติศาสตร์อิสลาม การรู้จักพระเจ้า และจรรยา มารยาทในวันเสาร์-อาทิตย์ และมีครูลงพื้นที่สัญจรเพื่อสอนศาสนาในทุกหมู่บ้านอาทิตย์ละครั้ง

นายสำราญ คงนาม ผู้นำชุมชนระบุว่า การทำงานของเรามีศาสนาเป็นทางนำ ใช้เงินเป็นเครื่องมือและมีคนเป็นหัวใจ มีกลุ่มงานพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่

- **กลุ่มสภายาวชนมุสลิมสัมพันธ์ตำบลป่าคลอก**

เป็นกลุ่มที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนในตำบล ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของเด็กเฉพาะด้านการสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนเรียนจบปริญญาตรีอย่างน้อยปีละ 2 คน โดยให้กลับมาทำงานพัฒนาชุมชนที่ตำบลป่าคลอก รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนคนรุ่นใหม่ให้มีความรักและภาคภูมิใจในถิ่นฐานบ้านเกิด

- **กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลป่าคลอก**

จัดสวัสดิการให้กับสมาชิกที่ครอบคลุม เรื่อง เกิด แก่ เจ็บ ตาย การเยี่ยมเยียนผู้ด้อยโอกาส สร้างกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน

- **สถาบันการเงินที่บ้านบางโรง**

มีสมาชิกในตำบล 10 กว่ากลุ่ม ได้แก่กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนสวัสดิการชุมชน สหกรณ์อัลลาบานะ และกลุ่มอาชีพ ฯลฯ

แผนพัฒนาตำบลป่าคลอกสู่ชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง

ตำบลป่าคลอก ได้มีแผนพัฒนาตำบลที่เป็นแผน 5 ปี มาแล้ว 3 ระคือ คือ แผนพัฒนา 2546 - 2551 ประกอบด้วย 4 แผนงาน คือ

- แผนพัฒนาคน องค์กร/องค์ความรู้
- แผนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน
- แผนพัฒนาด้านสังคม

มีเป้าหมายสำคัญในแต่ละแผนงานได้แก่ **แผนด้านสังคม** ตั้งเป้าเรื่องการจัดสวัสดิการชุมชนที่ครอบคลุมทั้งตำบล ซึ่งสามารถดำเนินการได้ในปี 2549 ครอบคลุมสมาชิก 1,297 คน จากประชากรทั้งหมด 12,000 คน **แผนงานด้านการจัดการทรัพยากร** มีเป้าหมายในการสำรวจปักแนวเขตป่าชายเลนเพื่อป้องกันการบุกรุกและดูแลรักษา มีแผนปฏิบัติการในระดับตำบลเพื่อการปลูกป่าชายเลน 2 ครั้ง รวมแล้วมีการดูแลบริหารจัดการป่าชายเลนในพื้นที่ 2,000 ไร่ สิ่งสำคัญที่ได้ดำเนินการตามแผนคือการสร้างความเข้าใจกับคนทั้งตำบล ให้งานพัฒนาทุกอย่างในตำบล ต้องไม่ทำลายทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในชุมชน และสิ่งที่ดำเนินการซึ่งก่อให้เกิดรายได้ส่วนหนึ่งต้องจัดสรรเพื่อสวัสดิการให้กับสมาชิกและชุมชนเพื่อบำรุงศาสนาศึกษา ฯลฯ

แผนงานด้านเศรษฐกิจชุมชน มีเป้าหมายในการเพิ่มพื้นที่ป่าโกงกาง การอนุรักษ์และฟื้นฟูสัตว์น้ำที่หายไป การสำรวจต้นไม้ที่หายไปกว่า 12 ชนิด และมีการปลูกทดแทนเช่น ไม้ลำพู ต้นพังกา ถั่วดำ

ถั่วขาว การฟื้นฟูอาชีพประมงพื้นบ้าน การสำรวจการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน ผลสำเร็จที่เกิดขึ้นตามแผนได้แก่ มีการฟื้นฟูอาชีพประมงพื้นบ้านกลับคืนมา 35 ครอบครัว มีแผนการอนุรักษ์ทรัพยากรหลังภัยพิบัติสึนามิ เพราะคนเห็นคุณค่าของป่าชายเลนหลังภัยสึนามิ ที่ป้องกันและรักษาชุมชนไว้ได้มีแผนการอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีทิศทางงานพัฒนา ให้ทุกเรื่องนำไปสู่การอนุรักษ์ เช่น ทำเรื่องเยาวชนไปสู่การอนุรักษ์ ทำเรื่องสวัสดิการไปสู่การอนุรักษ์ ทำเรื่องดินไปสู่การอนุรักษ์ ฯลฯ

แผนการพัฒนาคณะ /องค์กร ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้นำแถว 1,2,3,4 เพื่อสร้างชุมชนในอนาคต นายสำราญ คงนาม ผู้นำชุมชนระบุว่า เรา ต้องสร้างมนุษย์ทองคำผู้นำแถว 1 คือคนที่มีอายุ 50-60 ปี ซึ่งทำงานชุมชนมายาวนานร่วม 15-20 ปี ผู้นำ แถว 2 คือคนในช่วงอายุ 31-49 ผู้นำแถว 3 คืออยู่ในช่วงอายุ 20-30 ปี ซึ่งเน้นการทำกิจกรรมเฉพาะเรื่อง และแถว 4 คนที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี เพื่อการค้นหาเด็กดี เวทีสำหรับน้อง ค่ายรักษ์บ้านเกิด สภาดังและเยาวชน ฯลฯ ผลสำเร็จที่เกิดขึ้นคือการพัฒนาและรักษาแกนนำจำนวน 60 เพื่อการขับเคลื่อนงานพัฒนาระดับตำบล และการพัฒนาเยาวชนคนรุ่นใหม่ เพื่อการเป็นผู้นำในอนาคตจำนวน 200 คน

ในด้านการส่งเสริมให้เกิด กลุ่มองค์กรชุมชน มีการส่งเสริมจัดตั้งกลุ่มองค์กรชุมชนในพื้นที่เพิ่ม 25 กลุ่ม รวมกับกลุ่มเดิมเป็น 53 กลุ่ม จึงได้รวมตัวกันเป็นคณะทำงานแผนชีวิตชุมชนเมื่อปี 2550 นอกจากนี้ยังมีเครือข่ายชุมชนในระดับตำบลที่ทำงานมายาวนานคือเครือข่ายมัชฌิมสัมพันธ์ เครือข่ายเศรษฐกิจชุมชน เครือข่ายสภาวัฒนธรรมและเครือข่ายสวัสดิการชุมชน

แผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาชุมชนตำบลป่าคอกปี 2552-2556 ประกอบด้วยแผนงานสำคัญ 4 ด้านคือ

- **งานด้านสังคมอยู่ดีมีสุข** ประเด็นงานที่สำคัญได้แก่การพัฒนาสวัสดิการชุมชน ซึ่งมีแผนในการขยายสมาชิกให้ครอบคลุมมากขึ้น นายเสบ เกิดทรัพย์ ผู้นำชุมชนระบุว่า การขับเคลื่อนงานระดับตำบลเราใช้งานสวัสดิการชุมชนเป็นตัวขับเคลื่อนเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในทุกเรื่องของชุมชน เพราะเป็นงานเย็น ทำให้คนได้เดินทางไปเยี่ยมเยียนคนที่ยากลำบาก ทำให้ได้สวัสดิการทางใจที่สำคัญกว่าสิ่งของ ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายในการดูแลสวัสดิการอยู่ 3 กลุ่มนอกเหนือจากสมาชิกคือ กลุ่มคนที่ถูกทอดทิ้ง กลุ่มคนที่อยู่ในวัยทำงาน โดยในปี 2544- 2555 ให้ความสำคัญกับการดูแลกลุ่มเด็กเล็กและคนชรา นอกจากนี้ยังมีแผนงานเสริมสร้างสายใยรักคนสามวัยการพัฒนาศักยภาพผู้นำ เพื่อสร้างผู้นำอย่างต่อเนื่องเช่น มีเป้าหมายในการสร้างผู้นำแถว 3 ซึ่งมีอายุระหว่าง 20-30 ปี การสร้างนักยุทธศาสตร์หมู่บ้านฯละ 1 คน นายสำราญ เกิดทรัพย์ ผู้นำชุมชน มีความเห็นว่า ทิศทางไปสู่อนาคตของชุมชนเป็นเรื่องสำคัญมาก จึงต้องสร้างมนุษย์คนหนึ่งให้มีค่าเท่าทอง รวมทั้งการพัฒนาอาชีพแก่ผู้ด้อยโอกาส การพัฒนาศูนย์เรียนรู้ระดับตำบล และการพัฒนาที่อยู่อาศัย ฯลฯ

- ยุทธศาสตร์ ด้านสุขภาวะ ดำเนินงานในกิจกรรมที่เสริมสร้างสุขภาวะที่ดีให้กับคนในชุมชน การดูแลคนพิการ และผู้ด้อยโอกาส การส่งเสริมครอบครัวคุณธรรม การจัดระบบระบายน้ำให้ได้มาตรฐาน การพัฒนาคุณภาพน้ำ การปรับปรุงภูมิทัศน์เพิ่มพื้นที่สีเขียวด้วยไม้พื้นบ้านและผักสวนครัว มีครัวเรือนเป้าหมาย 300 ครัวเรือน เป็นต้น
- ยุทธศาสตร์เศรษฐกิจชุมชนวิถีพอเพียงมีแผนอบรมเชิงปฏิบัติการเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือน ระดับชุมชนและระดับตำบล สนับสนุนแผนลดรายจ่ายของครัวเรือนเป้าหมาย 100 ครอบครัว การพัฒนาร้านค้าชุมชนระดับหมู่บ้าน การพัฒนาตลาดสดตำบล พัฒนาศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ระดับตำบล ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ การใช้พลังงาน
- ยุทธศาสตร์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมมีเป้าหมายในการทำงานจัดการทรัพยากรในพื้นที่ที่มากกว่าป่าชายเลน เช่น การพัฒนาสันคลองกันแนวเขตป่าชายเลน การปรับสภาพถนนทางเดิน/ชายหาด การวางระบบเพื่อการจัดทำผังชุมชน การพัฒนาระบบป้องกันและการจัดการน้ำเสียระดับครัวเรือนชุมชนและตำบล การสำรวจปักแนวเขตทำแผนที่ป่าสงวน การพัฒนาเกาะเฮให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ส่งเสริมเสริมของกินของใช้ในชุมชน ฯลฯ

แผนพัฒนาตำบลป่าคอก ปี 2557-2560

วิสัยทัศน์ตำบลป่าคอก 2560 “สร้างสังคมแห่งคุณค่า ด้วยหลักศาสนาและวิถีพอเพียง” มียุทธศาสตร์ 4 ด้าน คือ

1. การพัฒนาคน เพื่อสร้างแกนนำชุมชนคนรุ่นใหม่ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการบริหารจัดการชุมชนและตำบลจัดการตนเอง มีเป้าหมายให้เกิดผู้นำรุ่นใหม่จำนวน 50 คน ครัวเรือนอาสาสมัครคุณธรรมวิถีพอเพียง 500 ครัวเรือน

2. การเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรชุมชน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้สู่การท่องเที่ยวชุมชน และพัฒนาวิทยากรชุมชน มีเป้าหมายในการเพิ่มแหล่งเรียนรู้ 9 ศูนย์ โรงเรียนของชุมชน 1 แห่งทุนการศึกษาพัฒนาผู้เชี่ยวชาญของชุมชน 4 ด้าน ได้แก่ นักเศรษฐศาสตร์ชุมชน นักบริหารการศึกษาชุมชน นักสื่อสารชุมชน นักการศาสนาของชุมชน

3. การพัฒนาองค์ความรู้และการสื่อสารสาธารณะ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ของชุมชน การทำคู่มือการพัฒนา การพัฒนาเว็บไซต์ของเครือข่าย และการจัดทำแผนที่ศักยภาพของตำบล เป้าหมายเพื่อให้ชุมชนเข้าถึงข้อมูลและสารสนเทศ มีเว็บไซต์ระดับตำบล และแผนที่ท่องเที่ยวชุมชนระดับตำบล

4. การพัฒนาพื้นที่หมู่บ้านและตำบลจัดการตนเอง มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดหมู่บ้านจัดการตนเองทั้ง 9 หมู่บ้าน สู่ตำบลจัดการตนเองที่เข้มแข็งมากขึ้น โดยสามารถนำข้อบัญญัติทั้ง 4 เรื่องมาใช้ในการบริหารจัดการชุมชน

กลไกสำคัญในการขับเคลื่อนงานพัฒนาตำบลป่าคอก

สภาองค์กรชุมชน ต.ป่าคอก พลเมืองกำหนดการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

รายชื่อคณะกรรมการสภาองค์กรชุมชนตำบลป่าคอก

1. นายสำราญ คงนาม ประธานสภาองค์กรชุมชนตำบลป่าคอก (ม.3)
สมาชิกที่มาจากตัวแทนกลุ่ม หมู่บ้านละ 1 คน
2. นางจรรยา สุขเมธ สมาชิกที่มาจากตัวแทนกลุ่ม หมู่บ้าน (ม.1)
3. นายโชคชัย สืบศักดิ์ สมาชิกที่มาจากตัวแทนกลุ่ม หมู่บ้าน (ม.2)
4. นายวิชัย กานาม สมาชิกที่มาจากตัวแทนกลุ่ม หมู่บ้าน (ม.4)
5. นางทัศนวรรณ ลาวรรณ สมาชิกที่มาจากตัวแทนกลุ่ม หมู่บ้าน (ม.5)
6. นางหมีหน้า อูสาหะ สมาชิกที่มาจากตัวแทนกลุ่ม หมู่บ้าน (ม.6)
7. นางกันยา คุ่มบ้าน สมาชิกที่มาจากตัวแทนกลุ่ม หมู่บ้าน (ม.7)
8. น.ส.พรทิพย์ ณะนิมิตร สมาชิกที่มาจากตัวแทนกลุ่ม หมู่บ้าน (ม.8)
9. นายประภิต ครอบรู้ สมาชิกที่มาจากตัวแทนกลุ่ม หมู่บ้าน (ม.9)
สมาชิกที่มาจากตัวแทนกลุ่มเครือข่าย
10. นายคอลลิด วงศ์นา กลุ่มมัชยิตสัมพันธ์ตำบลป่าคอก
11. นายรัฐพงษ์ คงนาม กลุ่มक्रमัชยิตสัมพันธ์ตำบลป่าคอก
12. นายสลาเม็ด เกิดทรัพย์ กลุ่มสภาเยาวชนมุสลิมสัมพันธ์ตำบลป่าคอก
13. นางคงขวัญ ชนเขต กลุ่มอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน(อปพร.)
14. นางอาธิชา ท่อทิพย์ กลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลป่าคอก
15. นายสมศักดิ์ ท่อทิพย์ กลุ่มกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลป่าคอก
16. นายจำเนียร ถิ่นเกาะยาว กลุ่มศูนย์พัฒนาครอบครัวตำบลป่าคอก
17. น.ส.ดรุณี อนันต์ กลุ่มอสม.ระดับตำบล
18. นางสุกัญญา ท่อทิพย์ กลุ่มมุสลิมะห์สัมพันธ์
- ผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน**
19. กำนันรอดาด ท่อทิพย์
20. นายจรัล ท่อทิพย์
21. นายเฉด พันธุ์ทิพย์
22. น.ส.วรรณมา งามแก้ว
- ที่ปรึกษาสภาองค์กรฯ**
23. นายปราโมทย์ มุ่งกั้ง ด้านองค์กรศาสนาอิสลาม
24. นายสมาน บำรุงนา ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
25. นางลำไย สะยาอะ ด้านองค์กรสตรี
26. นายประถม มลิวรรณ ด้านองค์กรศาสนาพุทธ

27. นายประพันธ์	ถิ่นเกาะยาว	ด้านการบริหารจัดการ
28. นายจีระศักดิ์	ท่อนิพย์	ด้านการบริหารจัดการเงินทุน
29. นายชลอ	การะเกด	ด้านการเกษตร
30. นายเสบ	เกิดทรัพย์	ด้านแผนแม่บทชุมชน
31. นายประเทท	ติระนนท์	ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
32. นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลป่าคลอก		
33. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต		

ผลการดำเนินสำคัญ

● ด้านชุมชนจัดการเอง

1. **วางแผนการพัฒนาชุมชน** และเสนอต่ออบต.ป่าคลอก ต่อมายกระดับเป็นเทศบาลต.ป่าคลอก นับตั้งแต่ปี 2548 ถึง 2557 ได้รับการสนับสนุนแผนพัฒนาของชุมชน 12 โครงการ งบประมาณเฉลี่ยปีละ 3 ล้านบาท รวมทั้งการสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชน

2. **พัฒนาทุนชุมชน** ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์อัล-อามานะห์ บ้านบางโรง เป็นศูนย์กลางในการรับฝากเงินจากกลุ่มออมทรัพย์ต่างๆในตำบล

3. **พัฒนาระบบสวัสดิการชุมชน** ครอบคลุมด้านการเกิด แก่ เจ็บ ตาย ทุนการศึกษาเด็กด้อยโอกาส ซ่อมแซมบ้านให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้พิการ

4. **พัฒนาศูนย์เด็กเล็กชุมชน** กลุ่มออมทรัพย์บ้านบางโรง ลงทุนก่อตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประจำตำบลในปี 2549 จำนวนที่เลี้ยง 1 คน ดูแลเด็ก 20 คน ปัจจุบันมีครู 14 คน ดูแลเด็ก 230 คน ขณะนี้ได้จดทะเบียนมูลนิธิแล้ว และกำลังจัดตั้งโรงเรียนของชุมชนเพื่อรองรับเด็กจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5. **จัดการทำเทียบเรือชุมชน** โดยการเช่าทำเรือบางโรง-เกาะยาว จากอบต. มาให้ชุมชนบริหารเอง เป็นมารีน่าของชุมชน สร้างรายได้หลังหักค่าใช้จ่ายเข้าชุมชนปีละไม่น้อยกว่า 700,000 บาท รายได้ส่วนนี้ นำไปจัดกองทุนเพื่อการศึกษา จัดซื้อที่ดิน มาจัดสรรในราคาถูกให้ชาวบ้านที่เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ หรือผู้ที่อยู่อาศัยบุกรุกในป่าชายเลน จัดสรรได้แล้ว 320 ครอบครั้ว

6. **ธุรกิจชุมชน** แพอาหารบางโรง โดยใช้ทุนจากกลุ่มออมทรัพย์บ้านบางโรงมาลงทุน และเป็นแหล่งสร้างเศรษฐกิจชุมชน ด้วยการรับซื้อสัตว์น้ำทะเล ที่ชาวบ้านในพื้นที่จับได้ จ้างงานคนในชุมชน บริการพายเรือแคนูชมธรรมชาติป่าชายเลน

7. **พัฒนาเว็บไซต์ชุมชน** www.paklokcommunity.org เพื่อสร้างการสื่อสารของชุมชน

8. **ส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชน** แต่ละปีมีนักท่องเที่ยวจากลูกค้าภายในประเทศและชาวต่างชาติ ปีละ 48,000 คน มีกิจกรรมการพายเรือดูระบบน้ำ การเดินป่าดิบชื้น การเรียนรู้วัฒนธรรมชุมชน ที่พักโฮมสเตย์ แค้มพักแรมบนเกาะ ฯลฯ ผู้นำชุมชนเล่าว่าเสน่ห์ของเราคือการทำงานโดยชาวบ้าน วิถีวัฒนธรรมของชุมชนที่ดีงามและอาหารทะเลสดๆ ราวกกว่าที่อื่นๆ ในภูเก็ต

- **ด้านความร่วมมือกับท้องถิ่น**

1. สร้างความเข้มแข็งกองทุนสวัสดิการชุมชน ด้วยการสมทบเงินเข้าสู่กองทุนสวัสดิการชุมชน
2. เทศบาลตำบลป่าคลอก รับผิดชอบครูพี่เลี้ยงศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อจ่ายค่าตอบแทนเงินเดือน แทนกลุ่มออมทรัพย์
3. สร้างความเข้าใจร่วมกันในการจัดทำ เทศบัญญัติว่าด้วยเขตอนุรักษ์การใช้เครื่องมือการประมงท้องถิ่น พร้อมทั้งพัฒนาฝั่งตำบลชุมชน เพื่อบรรจุลงในผังเมือง

- **ด้านการร่วมมือกับหน่วยงานภาคี**

1. ร่วมกับ สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย สํารวจและปักแนวเขตป่าชายเลน ป่าสงวนเขาพระแหว
2. ร่วมกับ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.) ส่งเสริมการดูแลรักษาสุขภาพ กิจกรรมส่งเสริมชุมชนจัดการตนเอง
3. ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ปตท.สํารวจข้อมูลเศรษฐกิจชุมชน การประกอบอาชีพของคนในชุมชน พฤติกรรมการบริโภคของคนในชุมชน
4. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ในการเสริมสร้างขีดความสามารถขององค์กรชุมชน

สนับสนุนการผลิตโดย

พอย - CODI

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน)
สำนักงานภาคใต้ตอนบนและตอนล่าง
29 หมู่ 10 ถนนดอน-run-ชายคลอง ตำบลตำนาน
อ.เมือง จ.พัทลุง 93000
โทร.074-615816 โทรสาร 074-617559
อีเมล south@codi.or.th

